Прем'єр-міністри Росії та України Михайло Касьянов і Анатолій Кінах відзначають вдало підписані угоди з реструктуризації газового боргу. Компромісу досягнуто, всі задоволені, шампанське налито!

Фото УНІАН.

№ 181 (2681) ■ Субота, 6 жовтня 2001 року ■ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1701 р. Києво-Могилянському колегіуму надано статус академії. ■ 1876 р. Народився видатний вчений та громадський діяч Сергій Єфремов. ■ 1881 р. Народився драматург Іван Кочерга («Свіччине весілля», «Фея гіркого мигдалю» та ін.). ■ 1882 р. На Черкащині народився польський композитор і піаніст Кароль Шимановський. Багато років прожив в Україні. ■ 1926 р. Не стало фольклориста Володимира Гнатюка («Коломийки» у 3 томах, «Колядки і щедрівки» у 2 томах тощо).

Проблему українських боргів за російський газ розв'язано. Майже

За підсумками україно-російських газових переговорів прем'єр-міністри Росії та України Михайло Касьянов і Анатолій Кінах підписали в четвер у Києві Угоду про умови реструктуризації української заборгованості за поставлений раніше російський природний газ. Умови реструктуризації українського боргу можна порівняти з умовами, що їх надав Україні у виплатах боргів Паризький клуб кредиторів.

Глава уряду РФ заявив, що нинішня угода поставила крапку в проблемі українських боргів за російський газ. «Епопея, що вже два роки бентежить суспільство в Росії та Україні, пов'язана з газовою проблематикою, сьогодні майже закінчилася», — заявив Михайло Касьянов на прес-конференції.

(Закінчення на 12-й стор.).

Парламентська хроніка

Знову мова про податкові пільги

Цього дня сесійне засідання розпочалося з обговорення законопроекту про державну підтримку вітчизняних виробників рейкового рухомого складу та його оновлення. За словами доповідача Сергія Матвієнкова, документом пропонується надати українським виробникам рейкового рухомого складу розстрочку на 60 місяців щодо сплати податкової заборгованості перед держбюджетом, звільнити їх від плати за землю на період до 1 січня 2007 року. Надати їм тимчасові пільги з ввізного мита та податку на додану вартість з операцій із ввезенням матеріалів, устаткування і комплектувального обладнання. Деякі народні депутати висловили побоювання щодо зловживання такими пільгами.

(Закінчення на 2-й стор.).

Знай наших!

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Високий рівень підготовки вже не перший рік показують випускники Українського гуманітарного ліцею Київського національного університету ім. Тараса Шевченка під час вступу до вузів. Безперечна заслуга в цьому кваліфікованого викладацького складу, який очолює кандидат педагогічних наук, заслужений учитель України Галина Сазоненко. Викладачі і учні тут насамперед колеги, і кожен знає, що його поважають як особистість, завжди вислухають, допоможуть порадою.

(Закінчення на 6-й стор.).

У номер

Доручення Кабміну не є обов'язковим для «Укрпошти»?

Висловлювання прем`єра на кшталт: постанови не для перекручування, — очевидно, мали попереджувальний характер для підвладних йому установ. Що ж, зацікавлені особи відреагували швидко і, як завжди, оригінально.

4 жовтня «Укрпошта» і ДП «Преса» зібрали прес-конференцію і радісно повідомили: тарифи на вартість їхніх послуг затверджено.

(Закінчення на 3-й стор.).

Четверте вето

Президент України Леонід Кучма відповідно до Конституції повернув до Верховної Ради Закон «Про вибори народних депутатів України» як такий, що не повною мірою відповідає Конституції України, **повідомляє Укрінформ.**

Глава держави, зокрема, не погоджується з тим, що право висунути кандидатури до складу окружних виборчих комісій закон надає тільки партіям та їх блокам, що подолали чотиривідсотковий бар'єр на попередніх парламентських виборах. Не згоден Президент і з тривалістю виборчого процесу (170 днів). На думку Л. Кучми, вона має бути не більш як 90 днів.

Як зазначив Президент України, у разі внесення запропонованих змін Закон «Про вибори народних депутатів України» відразу буде підписано главою держави.

Чи подавав позов Вадим Долганов

У жодному із місцевих судів міста Києва не зареєстровано позовної заяви Вадима Долганова до Верховної Ради України. Це констатується в доповідній записці, підготовленій відділом зв'язків з органами правосуддя апарату парламенту і адресованій Голові Верховної Ради України.

(Закінчення на 2-й стор.).

Вибух літака над Чорним морем

У четвер світ приголомшило чергове в довгому списку осінніх трагедій повідомлення про авіакатастрофу Ту-154. Літак, який виконував рейс Тель-Авів—Новосибірськ, за загадкових обставин вибухнув над Чорним морем. Негайно було висунено декілька версій катастрофи: терористичний акт, технічна несправність і пряме влучення однієї з ракет, випущених під час військових навчань у Криму.

(Закінчення на 12-й стор.).

P. S. Порушено 80 кримінальних справ за фактом неповернення кредитів банкові «Україна»

Вихідні — причина поважна

Вечірнє засідання 4 жовтня

Парламентська хроніка

Парламент мав визначитися щодо закону «Про тимчасові слідчі та спеціальні комісії Верховної Ради України», який вкотре повернувся до ВР із пропозиціями Президента. Довкола цього питання виникла досить заплутана ситуація. 21 грудня 2000 року парламент прийняв закон про тимчасові комісії ВР, частково врахувавши зауваження Л. Кучми. 31 грудня закон було надіслано на підпис глави держави. Однак повернувся цей документ до парламенту лише 23 січня 2001 року. Оскільки, на думку депутатів, було порушено п'ятнадцятиденний термін, протягом якого Президент має або підписати, або застосувати право вето, Верховна Рада прийняла постанову, якою ухвалила вважати закон «Про тимчасові слідчі та спеціальні комісії ВР України» таким, що схвалений Президентом, і звернулася до Л. Кучми з пропозицією його підписати і офіційно оприлюднити. У свою чергу, глава держави пояснив затримку із поверненням закону вихідними днями після Нового року.

У новому проекті постанови ВР передбачалося ще раз звернутися до Президента України з пропозицією підписати та офіційно оприлюднити цей закон. Однак вона не знайшла підтримки: 194 — «за». Оскільки набрали чинності новий Кримінальний кодекс, закон про прокуратуру, відповідних змін потребує і закон про тимчасові комісії ВР. Відтак робота над цим документом триватиме в парламентських комітетах.

Не підтримано і питання про включення до порядку денного сесії проекту постанови ВР про підтвердження нейтрального статусу України, проголошеного Декларацією про державний суверенітет від 16 липня 1990 року. Автор постанови — депутат Василь Терещук (фракція КПУ) — переконував: щоб не вибухали українські літаки, ми маємо підтвердити свій нейтральний статус і не брати участь у антитерористичній операції США. Голова Комітету ВР з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією Юрій Кармазін запропонував обговорити це питання на спеціальному засіданні парламенту, запросивши Президента та керівників силових відомств. Однак за внесення до порядку денного цього проекту постанови проголосували лише 162 депутати.

Насамкінець парламент ухвалив постанову «Про невідкладні заходи щодо усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених із використанням майна та коштів вітчизняного виробництва, та недопущення зниження надходжень до Державного бюджету» (266 — «за»). У своєму виступі автор проекту — лідер депутатської групи «Солідарність» Петро Порошенко наголосив, що ця постанова спрямована передусім на підтримку національного товаровиробника. Вона передбачає всебічне вивчення правоохоронними органами ситуації щодо ввезення в Україну імпортних товарів без сплати податкових платежів і зборів та інформування Верховної Ради. Уряду також доручено підготувати на розгляд парламенту проекти змін до законів, які унеможливлювали б ввезення в Україну імпортних товарів без сплати податків.

Юліана ШЕВЧУК.

Фотофакт

Керівники Аграрної партії, Народно-демократичної партії, Партії регіонів і «Трудової України» публічно заявили про своє об'єднання у виборчий блок «За єдину Україну».

Фото Анатолія МИХАЙЛОВА (Укрінформ).

Цивільний кодекс: фініш близько

До кінця жовтня Верховна Рада зможе проголосувати Цивільний кодекс України в цілому і завершити роботу над цим документом. Таке переконання висловив на засіданні тимчасової спеціальної комісії з опрацювання та підготовки до розгляду парламентом проектів нової редакції Цивільного та Господарського кодексів України її голова, Перший заступник Голови Верховної Ради України Віктор Медведчук.

Як повідомляє інформаційне управління ВР, четверту книгу проекту ЦКУ «Право інтелектуальної власності» планується винести на розгляд парламенту 18 жовтня, п'яту книгу «Зобов'язальне право» — 25 жовтня.

Перший заступник Голови ВР зазначив, що Цивільний кодекс є «стратегічно важливим документом для України», і його схвалення дасть можливість законодавчо врегулювати економічні та суспільні відносини. В. Медведчук наголосив, що відсутність такого законодавчого акта гальмує увесь процес оновлення судочинної системи в державі. Прийняття цього документа також дасть можливість виконати одне з основних зобов'язань України перед Радою Європи.

Знову мова про податкові пільги

Ранкове і денне засідання 5 жовтня

(Початок на 1-й стор.).

Далі народні обранці розглянули законопроект про внесення змін до закону про туризм. Зокрема, Олександр Пухкал наголосив: незважаючи на державну програму розвитку туризму, доходи України від цієї пріоритетної галузі становлять лише 5 відсотків. Аби збільшити надходження до Державного бюджету від розвитку туризму, потрібно підвищити рівень послуг, які надаються туристичними організаціями. Тому документом впроваджується обов'язкова сертифікація послуг закладів харчування, транспортних послуг та послуг екскурсоводів. Втім, сертифікація може підвищити не лише рівень, а й вартість, скажімо, тих самих путівок або курсівок.

Досить жвавим було обговорення парламентаріями і законопроекту про внесення змін до статті 73 Кодексу законів про працю. Юрій Соломатін та Людмила Безугла запропонували відновити святкування 7—8 листопада річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції і включити їх до переліку святкових неробочих днів (а таких в Україні 10). Але більшість народних депутатів зауважили, що Велика Жовтнева революція не суто українське свято і не має стосунку до історії незалежної України. Крім того, два додаткові вихідні дні призведуть до негативних економічних наслідків.

Юлія ШЕЙКО.

Чи подавав позов Вадим Долганов

(Початок на 1-й стор.).

Повідомлення про подання президентом Національної телекомпанії України (НТКУ) В. Долгановим позовної заяви було поширено в пресі ще 25 вересня. У повідомленні суд, до якого нібито подано заяву, не називався, а дії В. Долганова мотивувалися ухваленням парламентом Постанови «Про порядок висвітлення роботи восьмої сесії Верховної Ради України третього скликання», в якій президент НТКУ, зокрема, «звинувачується в ігноруванні іншої постанови парламенту».

Під «іншою» малася на увазі постанова про порядок висвітлення попередньої, сьомої сесії Верховної Ради. Цей документ, прийнятий парламентом 8 лютого 2001 року, справді не був у повному обсязі виконаний Національною телекомпанією України. Тим самим НТКУ порушила Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». Закон передбачає обов'язковість висвітлення діяльності парламенту в порядку і формах, що «визначаються окремою постановою Верховної Ради України на кожну поточну сесію Верховної Ради України». Саме ця обставина, мабуть, стала б ключовою під час розгляду судом позовної заяви президента НТКУ до Верховної Ради України, якби таку заяву подав В. Долганов.

Однак, оскільки повідомлення від 25 вересня виявилося помилковим, ймовірно очікувати на подання Вадимом Долгановим судового позову до прес-служби НТКУ, з посиланням на яку і було поширено недостовірну інформацію про наміри та дії президента Національної телекомпанії України.

Інформаційне управління Верховної Ради України.

ЗАКОНОДАВЕЦЬ

Наклеп і самовільне будівництво — вже не кримінал

НОВА НОРМА: Верховна Рада України ухвалила новий Кримінальний кодекс України (далі — КК).

Це означає, що з набранням чинності новим КК, зокрема, декриміналізовано низку діянь, а відтак передбачено звільнення від кримінальної відповідальності осіб, діяння яких за КК 1960 року визнавалися злочинними, пом'якшено покарання за певні види злочинів, мають бути переглянуті справи, пов'язані з посяганням на державну власність (у зв'язку із зміною розмірів розкрадання) тощо.

Перехідні та прикінцеві положення нового КК передбачають звільнення від покарання осіб за ті діяння, відповідальність за які не передбачена новим КК. А це, зокрема, особи, засуджені за відповідними статтями попереднього КК за виготовлення спиртних напоїв і торгівлю ними (ст. 149), наклеп (ст. 125), образу (ст. 126), переслідування громадян за критику (ст. 134-1), спекуляцію (ст. 154), порушення правил торгівлі (ст. 155-3), незаконну торговельну діяльність (ст. 155-6), посередництво в хабарництві (ст. 169), самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст. 199), просте хуліганство (ч. 1 ст. 206) та низку інших злочинів.

Пощастило також особам, засудженим до 1 вересня ц. р. за порушення законодавства про працю (ч. 1 ст. 133), випуск або реалізацію недоброякісної продукції (ч. 1 ст. 147), порушення порядку зайняття підприємницькою діяльністю (ст. 148-3), незаконне полювання (ч. 1 ст. 161), порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів та демонстрацій (ст. 187-4), порушення законодавства про об'єднання громадян (ст. 187-8), порушення правил адміністративного нагляду (ч. 1 ст. 196-1) та деякі інші злочини. Ці особи також звільняються від основного та додаткового покарання за умови, що вони притягувались до кримінальної відповідальності за повторне вчинення цих діянь після притягнення їх до адміністративного стягнення. Підставою звільнення їх від покарання, як і в попередньому випадку, є усунення новим КК караності за перелічені діяння.

Ще одна категорія осіб, яким посміхнулась доля у зв'язку з набранням чинності новим КК: ті, хто скоїв злочин у віці від 14 до 16 років і був засуджений. Це такі злочини: пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів (ст. 78-1), убивство при перевищенні меж необхідної оборони (ст. 97), вбивство з необережності (ст. 98), умисне легке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 106). Ці особи також звільняються від покарання, оскільки новий КК передбачає відповідальність за них не з 14, а з 16 років. Якщо стосовно всіх перелічених вище осіб на момент набрання чинності новим КК не було прийнято судового рішення, то кримінальні справи про вчинені ними злочини підлягають закриттю.

Певною мірою амністія стосуватиметься осіб, засуджених уперше до покарання у вигляді позбавлення волі за злочини невеликої тяжкості, скоєні у віці до 18 років. Такі особи також мають бути звільнені від цього виду покарання, оскільки новий КК унеможливлює призначення позбавлення волі неповнолітньому, який уперше вчинив злочин невеликої тяжкості.

Ще одна істотна новела, спрямована на поліпшення правового становище певної категорії засуджених, пов'язана з таким інститутом кримінального права, як особливо небезпечний рецидив. Як відомо, в радянський і пострадянський періоди України КК передбачав можливість визнання особи особливо небезпечним рецидивістом. Такий статус за рішенням суду набували найнебезпечніші злочинці, як правило, засуджені за найтяжчі злочини. Визнання особи особливо небезпечним рецидивістом тягло за собою істотні кримінальні правові наслідки: це впливало на вибір виду виправно-трудової установи, кваліфікацію діяння, призначення покарання, встановлення адміністративного нагляду, унеможливлювало звільнення від покарання тощо. Новий КК скасовує цей інститут, встановлюючи, що з дня набрання чинності цим кодексом не є особливо небезпечними рецидивістами особи, визнані такими відповідно до попереднього кримінального законодавства.

На широке коло осіб, які вчинили розкрадання державного або колективного майна у великих чи особливо великих розмірах (ч. 4 ст. 81, ч. 4 ст. 84, ч. 2 ст. 86, ст. 86-1 КК 1960 р.) поширюються положення Перехідних і прикінцевих положень нового КК щодо перегляду всіх справ цієї категорії. Мета такого перегляду справ — вирішення питання про заміну кваліфікації дій цих осіб на відповідні частини і статті нового КК у зв'язку із законодавчою зміною визначення таких розмірів. У разі якщо призначене судом покарання за той чи інший вид розкрадання є суворішим, ніж передбачене новим КК, міри покарання цим засудженим особам мають бути пом'якшені відповідно до санкцій статей нового КК.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ: Перехідні та прикінцеві положення нового КК передбачають ще низку важливих положень, які стосуються притягнення до кримінальної відповідальності осіб за КК 1960 року (зокрема, щодо: призначення м'якшого покарання, ніж передбачено законом; призначення покарання за сукупністю злочинів; звільнення від відповідальності з ряду підстав; застосування відстрочки вироку). Ці положення базуються на принципі, відповідно до якого закон про кримінальну відповідальність, що скасовує злочинність діяння або пом'якшує кримінальну відповідальність, має зворотну дію у часі, тобто поширюється на осіб, що вчинили відповідні діяння до набрання таким законом чинності, у т. ч. на осіб, які відбувають покарання або відбули покарання, але мають судимість (ч. 1 ст. 5 нового КК).

Перегляд, а також закриття кримінальних справ на підставі цих положень здійснює суд.

ДЛЯ ДОВІДКИ: новий КК ухвалено парламентом 5 квітня 2001 року, він набрав чинності з 1 вересня ц. р. З повним його текстом можна ознайомитись у «Голосі України» за 19 червня 2001 року.

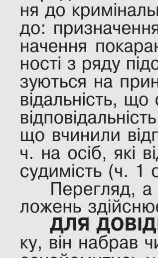

Ведучі рубрики нагадують норму ст. 68 Конституції України:

«Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності»

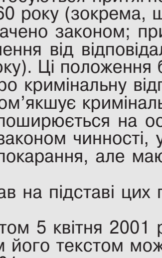

Микола МЕЛЬНИК, кандидат юридичних наук.

Анатолій БЕНЬ, оглядач «Голосу України».

Закриють ринок податками

Вийшли на слід. Правда, заплутаний

На засіданні тимчасової слідчої комісії Верховної Ради з вивчення причин, що призвели до кризового фінансового стану банку «Україна», зокрема з'ясовано роль Віктора Ющенка в Наглядовій раді цього банку.

За словами голови комісії Віктора Короля (група «Солідарність»), бесіда членів комісії з Віктором Ющенком була «дуже плідна», і розставлено багато крапок над «і». Він відповідав на запитання депутатів як екс-прем'єр та екс-голова Національного банку. «Віктор Ющенко запевняв, що не був присутній на жодному засіданні Наглядової ради банку «Україна» і фактично не впливав на процеси та рішення, які приймала ця рада, — сказав Віктор Король у інтерв'ю кореспонденту «ГУ». — Хоча всюди нам подають його ім'я як члена Наглядової ради цього банку». На думку депутата, ім'я В. Ющенка могло «використовуватися для проведення своїх рішень».

В. Король повідомив, що В. Ющенко дав згоду спілкуватися з комісією, скільки буде потрібно. Однак ще один екс-прем'єр — Валерій Пустовойтенко — на запрошення комісії не відгукнувся і на засідання не прийшов «із невідомих причин».

«Нині комісія виходить на конкретних осіб, причетних до банку «Україна», — зазначив Віктор Король. — Наступний етап — уже повинні показати, на що здатні, правоохоронні органи».

Фотофакт

Останніми роками ВАТ «Звенигородський сироробний комбінат» утричі збільшив випуск продукції. Нині в планах — реконструкція підприємства. Її здійснюватиме власник 75% акцій звенигородського комбінату французька сироробна компанія «Бонгрен». А поки що партнери розробляють стратегію подальшого розвитку виробництва.

На знімку Бориса Дворного (Укрінформ): *працівниці комбінату Олена Шпірка та Ірина Павлик загортають сири в спеціальну упаковку.*

Доручення Кабміну не є обов`язковим для «Укрпошти»?

(Початок на 1-й стор.).

Зацитуємо для вас, Анатолію Кириловичу, доручення, яке ви, пане прем`єр, давали голові Держкомзв`язку пану Довгому: "За участю НСЖУ здійснити перевірку «Укрпошти» щодо економічної обгрунтованості ціни за внесення видань до Каталогу передплатних видань та за супровід договору між редакцією та «Укрпоштою».

Щодо «економічної обгрунтованості»: спочатку поштовики пропонували збільшити вартість своїх послуг за місяць на 1 гривню 30 копійок, а потім змилостивились до 35 копійок. Пане Кінах, чи не бажали б ви запитати у підлеглих:

1. З ким вони здійснювали перевірку «економічної обгрунтованості»?

2. Якими критеріями користувалися під час обчислення «економічної обгрунтованості»?

3. Чи знали вони про існування документа за підписом Державного секретаря, пана Першина, в якому йдеться: «На виконання окремого доручення Прем`єр-міністра України Кінаха А. К. від 19.09.01. № 13261/96 щодо проведення комплексної перевірки тарифної політики «Укрпошти» стосовно передплати і доставки періодичних друкованих видань Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України просить до 05.10.01 р. повідомити пропозиції щодо участі відповідних фахівців у зазначеній перевірці УДППЗ «Укрпошта». Перевірку має бути завершено до 25 жовтня ц. р. з підготовкою конкретних пропозицій стосовно тарифів на передплату і доставку періодичних видань».

Те, що відбувається, інакше як свавіллям назвати неможливо. Очевидно, вже ні Держсекретар, ні Прем`єр-міністр не контролюють ситуацію, а їхні доручення, рішення залишаються лише на папері.

Знак біди

«Жовтий» жовтень

Кількість хворих на гепатит «А» у Торезі Донецької області досягла 207 осіб, із них 44 — діти. Щодня до місцевої лікарні доправляють 10—15 «новачків», для їх розміщення надано палати не лише інфекційного відділення, а й кількох сусідніх. Стан більшості хворих середнього та легкого ступеня тяжкості.

За інформацією лікаря-епідеміолога обласної санепідстанції Валентини Верещагіної, в «епіцентрі» опинилася територія мікрорайонів № 3 та № 4 і селища шахти «Донецька». Більш як 50 хворих виявлено під час поквартирного обходу.

За висновком санітарних лікарів, джерелом захворювання стала питна вода, до якої потрапили фекальні забруднення. Мешканці міста пам'ятають, що наприкінці літа із кранів раптово полилася рідина брудно-жовтого кольору із характерним запахом. Так тривало кілька днів. Воду до будинків подають за графіком, тож городян було поставлено перед вибором: або використовувати забруднену, або взагалі ніякої. Окрім міськводоканалу, перевіряються також інші постачальники води, **повідомляє наш власний кореспондент Ліна КУЩ.**

Депортованим — програму

Програму облаштування і соціально-культурного розвитку депортованих народів схвалила Рада міністрів Криму.

Бюджетом півострова передбачено на її реалізацію 15 млн. грн., з яких 10,2 мільйона — на будівництво житла і об'єктів соціальної сфери. Ця програма стосується п'яти депортованих народів. Проте дев'ять десятих коштів призначається кримським татарам, **повідомляє наш власний кореспондент Віктор ХОМЕНКО.**

Туберкульоз вийшов із-за грат

Проблема

Удвічі зросла захворюваність на туберкульоз в Україні за останні десять років. Смертність унаслідок цієї хвороби збільшилася втричі. Таку сумну статистику наводили учасники спільного засідання Міжвідомчої комісії з боротьби з туберкульозом та розширеної колегії Міністерства охорони здоров'я України.

Тільки торік зафіксовано близько 30 тисяч нових випадків захворювання, 11 тисяч осіб померло. Серед уперше виявлених хворих майже 65% становлять соціально незахищені громадяни. За даними Державного департаменту з виконання покарань, згідно із законом про амністію від 1 липня цього року, з місць позбавлення волі звільнено майже 2 тисячі хворих на туберкульоз.

На недавньому засіданні Комітету ВР з питань соціальної політики та праці, де обговорювали проект бюджету на наступний рік, державний секретар Міністерства охорони здоров'я України Сергій Шевчук наголошував на потребі збільшення фінансування програми боротьби з туберкульозом.

За словами С. Шевчука, проблема туберкульозу вийшла за межі суто медичної і потребує адекватних дій з боку держави і соціуму.

Обережно, гриби!

У вересні внаслідок отруєння грибами в Україні померло 22 людини. На Черкащині зафіксовано 4 летальні випадки, які спричинила нерозбірливість грибників у дарах лісу. Майже 30 осіб у тяжкому стані перебувають у лікарнях області. Більшість із них — пенсіонери. Прагнучи якось урізноманітнити своє меню, особи похилого віку ризикують здоров'ям і життям, **повідомляє наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО.**

Родина Бринзиних із Красноперекопська Кримської області, повечерявши зібраними в лісі грибами, опинилася в палаті інтенсивної терапії токсикологічного відділення Кримської республіканської лікарні ім. Семашка. Нині життя потерпілих у безпеці.

Фото Андрія КАНІЩЕВА (УНІАН).

У номер

Не цураймося, признаваймося...

11—14 жовтня на Івано-Франківщині відбудеться перший Міжнародний фольклорний фестиваль етнографічних регіонів України «Родослав», зініційований облдержадміністрацією за підтримки Міністерства культури і мистецтв України. Мета фестивалю — вивчення джерел автентичного фольклору, традицій і обрядів, що побутували у гуцулів, бойків, лемків, покутян, опілян, буковинців, волинян, поліщуків, подолян, слобожанців, кубанських козаків тощо. Творчі колективи виступатимуть у містах і селах області, у музеях і навчальних закладах. У рамках фестивалю експонуватимуться виставки майстрів декоративно-ужиткового мистецтва. У фестивалі братимуть участь гості з країн Прибалтики, Росії, Білорусі, Польщі, Словаччини, Португалії, Румунії. Акцію задумано як постійну «візитівку» області, її рекреаційного ресурсу. Про це — розмова нашого кореспондента із заступником голови Івано-Франківської облдержадміністрації Богданом Томенчуком.

— Богдане Михайловичу, фестивальними імпрезами різних забарвлень нині вже важко когось здивувати. А наші краяни задекларували далекосяжні наміри — одразу заявити про «Родослав» як духовне зрушення. Відтак, які надзавдання ставлять перед собою ініціатори фестивалю?

— Наша мета — витягнути на повітря парость базової культури, бо слідом за інформаційною революцією неодмінно настане емоційна, і нам потрібне духовне опертя. Мусимо знайти духовний струмінь, який вивів би того, хто заблукав. Інакше людина стане перекотиполем. Нині справді українські колективи почуваються незатишно, на них немає попиту. Експансія чужої маскультури — це свідомий удар проти нас. Ми розуміємо чітко: якщо нинішнє покоління віддає перевагу чужій культурі, завтра воно обере чужий товар, нічим не кращий, аніж свій. Відомо, що слідом за експансією маскультури йде товарна експансія. Отже, ініціюючи цей фестиваль, ми ставимо перед собою суто прагматичні цілі: захистити своє, набуте і нажите Батьківщиною.

Під час підготовки до фестивалю не обійшлося без курйозів. Нам казали, що на всю область (на Сході) немає жодного автентичного колективу. Не вірю, що на якихось теренах у нашого співочого народу немає національного коріння. Фестиваль етнографічних груп — це боротьба з тим злом, яке несе в собі глобалізація. Частиною народу України є «русскоязычное население». Чи воно несе російську культуру? Ні. Всього лиш «дым сигарет с ментолом». Розсіявся — і немає. Носіїв такої культури ніщо не прив'язує до моралі, до звичаїв, до роду.

— Івано-Франківськ напередодні фестивалю не впізнати — причепурений, оновлений, реконструйований... Від голови облдержадміністрації Михайла Вишиванюка не раз чула, що фестивалі, зокрема гуцульські, стають додатковим стимулом, а не підставою для оновлення міст.

— Майбутнє нашого краю — за рекреацією, а інфраструктура — додасться. Хочемо показати, що і в такий складний час можна оновити наші міста. Вулиці, будинки Коломиї, Івано-Франківська «заспівали». Я вулицями Коломиї ходив усе своє життя, бо сам звідти родом. Раніше боязко було вгору дивитися — такою сірістю віяло. І аж тепер в одному із закутків побачив скульптуру Божої Матері...

Коли йдеться про народне мистецтво, кажуть — немає коштів. Є! Такі фестивалі можна робити без великих затрат. Треба лиш знайти людей, які хочуть по-доброму показати свою душу. Щоправда, ми зіткнулися з парадоксами. Український митець, якого запрошуємо взяти участь у фестивалі, пропонує натомість сольні концерти і називає суму, яка всього лиш на третину менша від усіх затрат на творчу частину фестивалю...

— Які вимоги до учасників «Родославу»? Чи змагатимуться вони за якісь призові місця, як це зазвичай водиться на фестивалях?

— Вимога єдина: базова, корінна культура. Програми будуть не конкурсні, а оглядові. На стадіоні зберуться 15—20 тисяч людей, і творчі колективи матимуть змогу показати себе, розкритися. Всі стануть лауреатами і всі одержать призи. А на наступному фестивалі вже будуть конкурси.

— Родзинкою фестивалю є те, що він відбуватиметься водночас у різних куточках області, тобто максимально наближено до коріння. Конкретизуйте, будь ласка, як це буде організаційно?

— 12 жовтня 200 міст і сіл області прийматимуть гостей, що виступатимуть на відкритих і закритих — на випадок дощу — майданчиках. Наприклад, фольклорно-етнографічний ансамбль «Товкмачаночка» із Запорізької області виступатиме в селищі Бовшів. Фольклорний колектив «Жайвір» із Херсонської області виступатиме в селі Поточище Городенківського району. Фольклорний колектив «Златопіль» з Кіровограда — в селі Угринові Тисменицького району. Всіх гостей забезпечимо проживанням, харчуванням, транспортом, і кожний зачерпне на Івано-Франківщині духовної снаги і виповниться гордістю за те, що бойківщина дала нам Івана Франка, а інші етнічні групи — своїх велетів духу. «Щоб була рясна крона, бережімо коріння», — таке гасло фестивалю. Ласкаво просимо!

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Суд та діло,

або Навіщо багатим красти

У федеральному суді міста Гільдесгайма — земля Нижня Саксонія — триває розгляд справи колишнього голови Градобанку 43-річного Віктора Жердицького, звинувачуваного у використанні й привласненні грошей, які йому не належали. Він переказав на закордонні рахунки значні суми з коштів, наданих Україні урядом Німеччини для компенсаційних виплат жертвам націонал-соціалізму. Під час спроби перевести в готівку 50 тисяч доларів Віктора Жердицького заарештовано рік тому в Ганновері. Тут зареєстровано німецько-українське підприємство, більша частина статутного капіталу і обігових коштів якого належить йому.

Підсудного звинувачувано за шістьма епізодами. За п'ятьма з них справу припинено через закінчення терміну давності. Та й «безслідно» зниклі гроші остарбайтерів вдарили по кишені не німецької, а української держави, чий уряд перейняв на себе борги збанкрутілого Градобанку, через який здійснювали виплати. Тепер у суді слухають справу за одним епізодом: Віктор Жердицький, коли був головою Градобанку, у травні 1994 року з грошей, призначених для компенсацій, надав кредит 4 млн. марок на участь українського підприємства у діяльності німецької фірми «Хорда». Начебто для спільного виробництва, хоча насправді воно здійснює лише торгові операції, зокрема з цементом. Слідство стверджує, що кредит було оформлено за фальшивими документами, а гроші з Німеччини переказано до швейцарського банку і в Україну не повернуто.

Першого жовтня в залі суду з'явився другий обвинувачений з цієї справи — колишній виконувач обов'язків голови компанії «Нафтогаз України» 37-річний Ігор Діденко, якого заарештовано 14 липня у Франкфурті-на-Майні. Його звинувачено в тому, що, використовуючи своє службове становище, він надав Вікторові Жердицькому договір з фальшивими даними, які стали підставою для оформлення чотиримільйонного кредиту.

Спочатку «діло». Людей, котрі розглядають такі справи в судах, важко чимось здивувати. Як і в цьому випадку, коли йдеться про крадіжки, зловживання і брехню, що їх вчинили найвищі посадові особи. У Німеччині також часто-густо виникають скандали з приводу всіляких фінансових оборудок. Хоча мета і у наших, і в тутешніх любителів поживитися чужим коштом, в обхід законів, однакова, але шляхи, які ведуть до її досягнення, різні. І зрозуміти ті, що їх використовують в Україні, як мені здалося, німецькій Феміді іноді дуже важко.

Та хіба лише їй? Це вже тепер, через 5—6 років, коли знаємо деталі зникнення 86 мільйонів марок, що призначалися колишнім примусовим робітникам, ми обурюємося: ах, Жердицький, ой, украв у знедолених! Та чи варто лукавити? Чи такий то був секрет, який, власне, знали всі. Український національний фонд «Взаєморозуміння і примирення» і Градобанк цілком легально домовилися отримати додатковий прибуток з грошей, які призначалися жертвам націонал-соціалізму, простіше кажучи, «прокрутити» їх. Для цього потрібен був час. Тому фонд, швидше для себе, аніж для когось, вигадав пояснення: щоб здійснити виплати остарбайтерам, треба провести велику підготовчу роботу — скласти списки адресатів, перевірити їхні дані, визначити конкретні суми компенсацій. І чомусь нікого не здивувало, що на справі було аж пальці знати. Фонд створено 1993 року, а гроші Німеччина переказала в 1994—1995 рр. — термін неабиякий, щоб підготуватися до їх виплат.

Отож голова Градобанку отримав можливість використовувати чужі гроші на власний розсуд. Частину з них він переказав на рахунки підставної фірми «Центуріон» у Гонконгу. Хто стежив за розвитком цієї історії, той пам'ятає, що за цю «операцію» проти Жердицького в Україні було порушено кримінальну справу і півроку він провів за гратами, за що отримав щедру винагороду. Адже у нас до жертв будь-якого роду ставлення співчутливе: Жердицького було обрано депутатом Верховної Ради і, оскільки він отримав депутатську недоторканність, — звільнено з ув'язнення.

Частину інших грошей остарбайтерів Градобанк інвестував у програму реконструкції і розвитку цементної промисловості. Та наспіла приватизація, до цієї галузі виявили інтерес багато інших, хто, либонь, більше впливав на хід подій, аніж Жердицький і компанія. Цементні заводи переходили з рук в руки, вони занепадали і зрештою інвестовані в них кошти Градобанку зникли.

Оце і є ті епізоди, за якими справу через закінчення терміну давності припинено і за вчинене за ними Віктора Жердицького не судять. І зрозуміти, що це взагалі могло відбуватися в Україні цілком відкрито, нормальному, хоч трохи кмітливому громадянинові тут, у Німеччині, навряд чи можливо. Адже тут всі «танцюють» від чинних законів, які чітко регламентують таку діяльність. Зрештою, в кожному демократичному суспільстві є невсипуще око преси, котра не дасть заснути громадській думці. Допустити, що в Німеччині потерпілі дозволили б себе так скривдити, як українські остарбайтери, важко. Та й навряд чи можливо уявити ситуацію навпаки: німецький фонд, отримавши гроші для своїх клієнтів, вирішив на них... заробити, відклавши виплати на кілька років? Це вже з області варіацій на фантастичну тему...

Але, напевне, хіба наївний може думати, що всі оті «прокручування», а точніше сказати — афери, Градобанк, очолюваний навіть таким розумним керівником, як Жердицький, зміг би провернути самотужки. Український уряд, аби залатати дірки в бюджеті, взяв безпосередню участь у цій змові. Адже всі операції Градобанк здійснював за згодою Кабінету Міністрів, а також, як визначило німецьке слідство, за участю «третьої особи» або «третіх осіб», імена яких тепер намагається встановити суд. Зрозуміло, що це за їх допомогою та участю Ігор Діденко, як власник акцій цементних заводів, підготував договір з умисне фальшивими даними, який став підставою для надання німецько-українській фірмі чотиримільйонного кредиту. Градобанк та його голова Віктор Жердицький фальшивки, хоч це й дивно для такого солідного банку, чомусь «не помітили». Чотири мільйони марок, які належали остарбайтерам, було спочатку переказано на рахунки німецького банку, а потім швейцарського, і в Україну вони не повернулися.

Я розмовляла і з головою суду, і з прокурорами, і з адвокатами підсудних. У даному випадку німецький суд мало турбує моральний бік цієї справи: чиї гроші було використано або привласнено. Йдеться про те, що підсудні, беручи участь у спільному німецько-українському підприємстві, порушили закони Німеччини, оформивши кредит із коштів, які не належали Градобанку, облудним шляхом і використали його не за призначенням. У вчиненні цього злочину німецький суд і звинувачує Віктора Жердицького та Ігоря Діденка. Українська влада зажадала екстрадиції Жердицького, у чому Німеччина їй відмовила. Що стосується Ігоря Діденка, то інтересу до нього батьківщина поки що не виявила. Та й він, судячи з того, що адвокати не зробили відповідної заяви, в Україну не рветься.

Це про «діло». Тепер про суд, де все як годиться: прокурор звинувачує підсудних, вимагаючи належного покарання, адвокати їх захищають, стверджуючи, що не бачать підстав для покарання своїх клієнтів. А підсудні, звичайно, заперечують свою провину. Тому судові ще належить її довести.

Першого жовтня суд заслухав показання колишнього голови Градобанку Віктора Жердицького. Якби була можливість викласти його чотиригодинне пояснення або, можна сказати, промову, то причетні до цієї справи в Україні, зокрема Генеральна прокуратура, а також численні владні структури знайшли б у ньому не тільки чимало цікавого, а й мало приємного. Що ще раз все-таки підтверджує наявність отих загадкових «третіх осіб», імена яких поки що безуспішно намагається з'ясувати німецьке правосуддя.

Віктор Жердицький вибачився перед тими, хто постраждав, не отримавши належні їм гроші. Пошкодувавши про те, що він змушений доводити свою невинність не в українському суді, а в німецькому, витягаючи на світ Божий далеко непривабливі дії українських можновладців, він заявив про те, що Градобанк вельми професійно знищено, а його активи пограбовано. Сталося це, за словами Жердицького, внаслідок умисних дій низки високопоставлених українських чиновників, Генеральної прокуратури України, Вищого арбітражного суду. Адже, попри неодноразові вимоги і голови, і членів правління, як твердить Жердицький, не було проведено аналіз і не встановлено причини банкрутства Градобанку. Така сама доля спіткала інші великі комерційні українські банки. Та на те є причини, а у причин є винуватці, котрі й досі обіймають високі державні посади. Чи не тому ніхто не поспішає розібратися, чому ці банки зникли?

Прокуратура України, котра порушила справу про зникнення грошей остарбайтерів, не спромоглася розібратися, чому затримав виплати український фонд і в чому тут провина Градобанку, стверджує Жердицький. Такий само вигляд має й решта звинувачень української прокуратури, котра замість глибокого аналізу і вивчення діяльності банку будує свої звинувачення на грубій підтасовці фактів, а часто-густо й на неправдивих свідченнях. За словами Жердицького, це саме сталося і з кредитом компанії «Хорда». Українська прокуратура не залучила до його аналізу фахівців, побудувавши звинувачення на насмиканих фактах і передавши його до німецького суду. Отримати якісь документи з цього звинувачення від української прокуратури практично неможливо.

Важко сказати, чи переконала суд викладена Віктором Жердицьким історія створення, розвитку й діяльності, а також загибелі комерційних банків в Україні, а підсудний 1989 року організував одну з перших таких інституцій, але що не раз подивувала, то безперечно. І те, що це жодною мірою не додало нам поваги, поза всяким сумнівом. Тепер суд має розібратися, чому Жердицькому так конче треба було порушувати закони, а поготів використовувати облудні шляхи для досягнення власних цілей.

На наступному засіданні федерального суду буде розглянуто відносини Градобанку і українського фонду «Взаєморозуміння і примирення». Підсудний Жердицький має дати свідчення, чи так уже безслідно зникли гроші колишніх примусових робітників (про хід подальшого судового розгляду «Голос України» інформуватиме своїх читачів).

Зрозуміло, що доки суд не винесе вердикт: «Винний», твердити, що людина вкрала, не дозволено нікому. Та дивне все-таки відчуття виникає, коли слухаєш людину, що колись успішливого підприємця. Я знала його і в кращі для нього часи — на злеті успіху. Тепер хоча й змарнів, і костюм на ньому сидить мішкувато, та все такий же усміхнений і доброзичливий, тримається з гідністю, не підлещується, здається щирим і у своєму розкаянні, і у прагненні встановити істину, що навіть у членів суду викликає певну симпатію. Та вникаєш у суть того, що відбувається, і тоскно жалкуєш: ну навіщо таким розумним і багатим людям ще й банально красти? Адже мають досить розуму, аби заробляти гроші чесно, що набагато цікавіше. Відомо, що грошей ніколи не буває досить. Та невже в нас справді така погана ситуація, що без обману, фальшування, обхідних шляхів навіть розумним і заповзятливим ну ніяк не прожити?

Під час минулого судового засідання, що тривало сім годин, суд не встиг заслухати свідчення другого звинуваченого — Ігоря Діденка. Але, незважаючи на це, він також устиг чимало подивувати тутешніх служителів Феміди. Зачувши, що перебіг процесу перекладають російською мовою, Діденко обурився: «Вони нас так поважають, що не знайшли українського перекладача? До речі, — зауважив підсудний, — навіть на футбольних матчах вони раз у раз плутають український гімн з яким-небудь іншим». Те, що відбувалося в суді, викликало в нашого співвітчизника напади роздратування, котре він вважав за необхідне висловити присутнім. Одрізав прокуророві, який зробив йому зауваження з цього приводу: «Що, не маєте іншого клопоту, як робити мені зауваження?» Під час перерви прокурор обережно поцікавився: «Напевне, у вашого земляка дуже багато грошей, коли він дозволяє собі отак поводитися?» Як на мене, в мого земляка, найімовірніше, трохи негаразд з нервами. Може тому, що серед публіки сиділа його дружина з маленьким сином та ще круті хлопці, що розмовляли добірною українською. Іншим разом це порадувало б. От уже де найменше мені хотілося б чути рідну мову...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Гільдесгайм.

Колаж Юлії ЄФІМОВОЇ.

Чому відмовили в екстрадиції Жердицького

Вітання

Шановні освітяни!

З нагоди Дня працівників освіти із словами глибокої поваги звертаємося до вас, вельмишановні академіки, доктори і кандидати наук, усі вчителі і працівники столичних навчальних закладів.

Ми безмежно вдячні вам за те, що ви передаєте учням і студентам свої знання і життєвий досвід, невтомно плекаєте юні особистості, послідовно виховуєте в них патріотичну свідомість, політичну культуру, високі духовні і моральні якості, пробуджуєте внутрішню потребу постійно оволодівати сучасними знаннями, пізнавати світ, робити його кращим і добрішим.

Зичу вам, дорогі вчителі, доброго здоров'я, невичерпної енергії та натхнення, вагомих здобутків у науковій та педагогічній творчості, благополуччя, родинного затишку, щастя і добра!

Низький уклін вам і наша глибока шана!

З повагою,
Київський міський голова
Олександр ОМЕЛЬЧЕНКО.

Та доріжка в клас...

Несвяткові думки

«Вчителько моя, зоре світова»... Хто скаже краще? Пам'ятаєте, як ми колись із захопленням писали: хочу в усьому бути схожим на свого вчителя. А нині? Що пишуть у творах школярі, про що мріють? Дівчата — про щасливе заміжжя, бажано, зарубіжне. Хлопці — про вдалий бізнес. Дехто обіцяє піклуватися про бідних. Про патріотизм, трудові подвиги на благо Вітчизни у творах не йдеться.

Великий гріх принижувати людську гідність. Ще більший — учительську. Як не втратити її, коли принижений безгрошів'ям борсається наш учитель серед злиднів та убогості? Коли твій недавній випускник «пролітає» повз школу на «мерсі» (а, пригадується, перебивався з трійки на двійку), а в тебе нема грошей на встановлення домашнього телефону. Як пояснити відповідальним (чи, швидше, безвідповідальним) особам просту істину: так бути не повинно!

Де ж те світле майбутнє, яке ми описували в своїх творах?

Алла БРУСИЛОВА,
колишня учениця.

Херсонська область.

Вчителько моя, зоре світова

Герой України, вчителька Драбівської середньої школи Тамара Прошкуратова зі своїми вихованцями

7 жовтня — День учителя

Коли їхала до Драбова, щоб познайомитися з учителькою початкових класів Тамарою Прошкуратовою, першим Героєм України серед освітян, пригадалися слова цієї чудової пісні. У далеких уже 60-х ми, першачки сільської школи, натхненно виводили її разом зі своєю наставницею Марією Прокопівною. Співали і захоплено дивилися на неї — на найвродливішу, найрозумнішу, найлагіднішу вчительку на всьому білому світі...

Перші кроки

— Дитяча пам'ять швидкоплинна, — поділилася своїми спостереженнями Тамара Сергіївна. — Вона вихоплює якісь деталі, найяскравіше, найцікавіше — те, що чимось здивувало. Я, наприклад, майже не пам'ятаю уроків з арифметики чи письма, зате як тепер бачу свою першу вчительку Ганну Данилівну. Добру, терплячу, спокійну, у незмінній капроновій хустці на голові. Ось Ганна Данилівна хукає в долоні і відігріває замерзлу чорнильницю... Ось допомагає нашим невмілим рученятам упоратися з онучами і валянками... Ось пригощає нас удома смородиновим варенням... Сьогодні я провідую мою стареньку першу вчительку. Нам цікаво погомоніти про минуле і порівняти, що закарбувалося про нього в пам'яті дорослої людини і дитини. Мені це навіть допомагає в роботі.

Тепер колишні школярики Тамари Сергіївни приходять до неї на зустріч з дитинством. Пригадують, як юною випускницею Переяслав-Хмельницького педагогічного училища почала вона вчителювати у рідній школі. Тоді малюки були для неї, немов молодші друзі. Вона «навсправжки» гралася з ними, співала, танцювала. Сміялася сама, мов дитина. І щиро дивувалася: «Для чого зарплату платять, коли у школі так гарно і весело?».

Журба і радість обнялися

А потім прийшло до Тамари кохання. Несподіване, окрилене, трепетне. І трагічне. Вона знала, що її коханий тяжко хворий. Та вірила, сподівалася: разом вони здолають недугу. Дива не сталося. Коли Олексійку, синочку, виповнилося два з половиною роки, у нього не стало тата...

Тепер вони з Олексійком не поспішали після уроків до вчительської квартири. Школа стала для них другою домівкою, душевним прихистком, оберегом. Улітку хлопчик відпочивав у бабусі, Тамариної мами, а вона, навіть у канікули не могла розлучитися зі школою. В неї було безліч справ: придумати «цікавинки» на уроки, намалювати нові «картинки-веселинки», доглядати за «зелен-садом» у класній кімнаті і за квітником під шкільним вікном. А ще — зібрати гербарії, насушити плодів з різних дерев, кущів, іншу лісну «наочність». Якось захопилася малюванням і вразила своїм талантом колег. Повернулися вчителі після канікул до школи і не впізнали її. У вестибюлі, де раніше сіріли стіни, заясніло у блакитному небі сонечко, розквітли барвисті мальви, зарясніла червоними кетягами калина...

Час рікою пливе

І заліковує рани. До першого класу привели своїх дітей ровесники Тамари Прошкуратової. То був незабутній, сповнений найрізноманітніших шкільних подій час. Незмінним натхненником й ініціатором тематичних вечорів, свят, походів була Тамара Сергіївна. Вона організувала з батьків хоровий колектив, і разом з дітьми вони давали чудові концерти. Побували з екскурсіями у всіх мальовничих куточках Черкащини і України. Її багата уява, кипуча енергія помножені на глибоку культуру, делікатність, такт, привертали до себе і дітей і дорослих. До неї йшли порадитися, коли щось не ладналося в молодій родині. Коли виникав конфлікт батьків з «важким» підлітком. Коли закохувалася чотирнадцятирічна донька. А одного разу вона взяла до себе додому дівчинку, в якої померла мама і дитина від горя не хотіла нікого бачити. Сирота залишалася у вчительки кілька місяців, аж поки ожила її душа і вона змогла повернутися в дім, де колись жила її мама.

За літо, «на одному диханні», вона написала свою «Стежинку».

«Слово до тебе, дитино»

«Поглянь на стежину, яка все біжить і біжить, і кінця і краю їй немає. Вона тебе манить ступити на неї. А коли вже ступиш — не зупинися. Йди і йди по ній, то спускаючись вниз, то піднімаючись вгору, набираючись знань, розуму, досвіду, прямуй до заповітної мети», — так починається «Стежинка» Тамари Прошкуратової. «Коли я працювала над нею, то жила у щасливому світі дитинства, — зізналася вона згодом. — Я підбирала до різних тем вірші, приказки, оповідки, малювала весну й осінь, ластівок і квіти і почувала себе маленькою дівчинкою. Такою, котра візьме до рук цю книжечку і їй буде радісно від веселкових кольорів нашої України і цікаво...».

Інтегрований посібник з граматики, народознавства, природознавства «Стежинка» для учнів 2—3-х класів сподобався дітям, батькам, учителям. Його високо оцінила науковий керівник Тамари Сергіївни по кандидатській дисертації академік АПН України Олександра Савченко. Тепер заслужений учитель України Т. С. Прошкуратова працює над другою «Стежинкою» — для четвертокласників.

— Наша Тамара Сергіївна надзвичайно творча людина, — з великою повагою розповідала про колегу директор школи Ольга Григорівна Кравченко. — Її уроки — то маленькі відкриття. Навіть дорослій людині неабияк цікаво слухати вчительку. Ось вона веде урок художньої праці. Розповідає про різні види декоративного розпису. Принесла з собою невеликі глечики, горнятка, чайний сервіз, розмальовані кухонні дошки, ложки... Показала де петриківський розпис, де опішнянський... Повірите, навіть я почерпнула з уроку стільки корисного... А ось роздала першокласникам розбірний букварик. Вона його сама придумала і виготовила.

— Дитяча уява безмежна, — продовжила Тамара Сергіївна. — Коли ми разом працюємо над творчими завданнями «Про що замріялась осінь?» чи «Про що шепоче падаючий листочок?», не знаю, хто в кого більше вчиться: діти у мене чи я в дітей.

Знов приходиш ти

Нинішнього вересня Тамара Сергіївна прийняла шестиліток. Привели їх до школи, як сама сказала, «діти моїх перших першокласників». Це буде її дев'ятий випуск. «І щоразу, — посміхалася директор школи, — проводжаючи дітей до четвертого класу, приходить до мене Тамара Сергіївна ледь не в сльозах: більше, каже, в мене таких чудових дітей не буде».

...Коли ми робили знімки, а потім прощалися на порозі привітної, затишної школи, малюки ні на крок не відступали від своєї шкільної мами. Кожен прагнув узяти вчительку за руку чи хоча б «відвоювати» собі один її пальчик. Діти ще не знали, що їх навчатиме визнаний педагог, науковець, Герой України. Для них вона найвродливіша, найрозумніша, найлагідніша вчителька на всьому білому світі!.. **Лідія ТИТАРЕНКО.**

Черкаська область.

Фото автора.

Офіційно

ЗАЯВА фракції соціалістів та селян «Лівий центр» з приводу кризової ситуації в освітній сфері України

Ганьба державі, в якій живе голодний учитель!

Незважаючи на гучні декларації Президента та уряду щодо успіхів в економіці країни, стан справ в освіті, як у всій соціальній сфері, залишається критичним. За роки незалежності в Україні не виділяються кошти, які дозволили б подолати довготривалу соціально-економічну і морально-духовну кризу. За даними ООН, за рівнем освіченості Україна із провідних місць опустилася в четвертий десяток країн, маючи попереду всіх своїх сусідів — Польщу, Росію, Білорусь.

Зруйнована система дошкільного і позашкільного виховання, значну частину дитсадків, спортшкіл, будинків творчості, гуртків, секцій закрито. Від безгрошів'я, відсутності підручників, технічних засобів навчання, сучасного інформаційного забезпечення, бідності і холоду потерпають школи і профтехучилища.

Залишена без уваги держави вища школа змушена активно ставати на шлях комерціалізації, непосильного для більшості людей платного навчання. Режим руйнує конституційні основи організації освітньої галузі в державі

У ганебному, принизливому становищі перебуває український учитель, викладач, отримуючи мізерну платню — нижчу від прожиткового мінімуму. Держава штовхає педагогів шукати заробітки, брати «плату» за складені екзамени, заліки тощо, тобто сама створює неправову, аморальну ситуацію в школі.

Особливу тривогу викликає те, що в проекті Державного бюджету на 2002 рік практично проігноровано всі права освітян, гарантовані законодавством. На освіту передбачено виділити 3,45% ВВП, що менше торішнього на 0,5%. Практично не виконуватимуться вимоги ст. 57 Закону «Про освіту» (надбавка за вислугу років, індексація зарплати до середньої в промисловості, виплата на оздоровлення, компенсація за користування житлом сільським педагогам), не передбачено оплату педагогам за перевірку зошитів, класне керівництво, завідування лабораторіями, кабінетами. Навіть обіцяне 15-відсоткове підвищення платні працівникам бюджетної сфери не втілене в конкретних цифрах бюджету для педагогів.

Реальну і зважену оцінку стану справ в освіті дали учасники І Всеукраїнського віча освітян. Вони звернулися до Президента, уряду, Верховної Ради України з конкретними пропозиціями щодо поліпшення ситуації в освіті.

Вони також закликали делегатів II з'їзду освітян прийняти важливі і чесні рішення щодо соціального захисту дітей і вчителів, студентів і викладачів.

Фракція підтримує справедливі, кваліфіковані вимоги учасників Всеукраїнського віча освітян, зокрема, пропозиції щодо підтримки освітянської сфери, викладені в його документі «Сім кроків для виходу освіти України з кризи». Закликаємо всі гілки влади, фракції парламенту активно включитися в реалізацію запропонованого.

Наполягаємо, щоб уряд, бюджетний комітет парламенту, всі депутати переглянули розміри бюджетних асигнувань на освіту в наступному році, передбачивши істотне підвищення зарплати педагогам — мінімальної не нижче від прожиткового мінімуму (342 грн.), стипендій учням та студентам, реалізацію вимог ст. 57 Закону «Про освіту», виділення коштів на придбання підручників, технічних засобів навчання, оплату енергоносіїв, проведення капітальних ремонтів тощо.

У переддень свята працівників освіти звертаємося до народних депутатів, делегатів другого з'їзду освітян України, закликаємо їх активно включитись в боротьбу за відстоювання соціальних прав та гарантій викладачів, учнів та студентів. Не дайте владі відволікати вашу увагу спекулятивними вимогами про її підтримку, забалакати болючі проблеми освітньої галузі, звести нанівець зусилля педагогічної і батьківської громадськості щодо виведення школи з кризи.

Суспільство мусить знати, що його здоровий розвиток можливий тільки тоді, коли освіта є загальнодержавною турботою, коли учитель стане найшанованішою фігурою в суспільстві, коли держава забезпечує все необхідне для навчання молоді. У школі виростає майбутнє держави, майбутнє нації.

Врятуємо освіту — врятуємо державу!

Олександр МОРОЗ,
голова фракції.

2 жовтня 2001 року.

Знай наших!

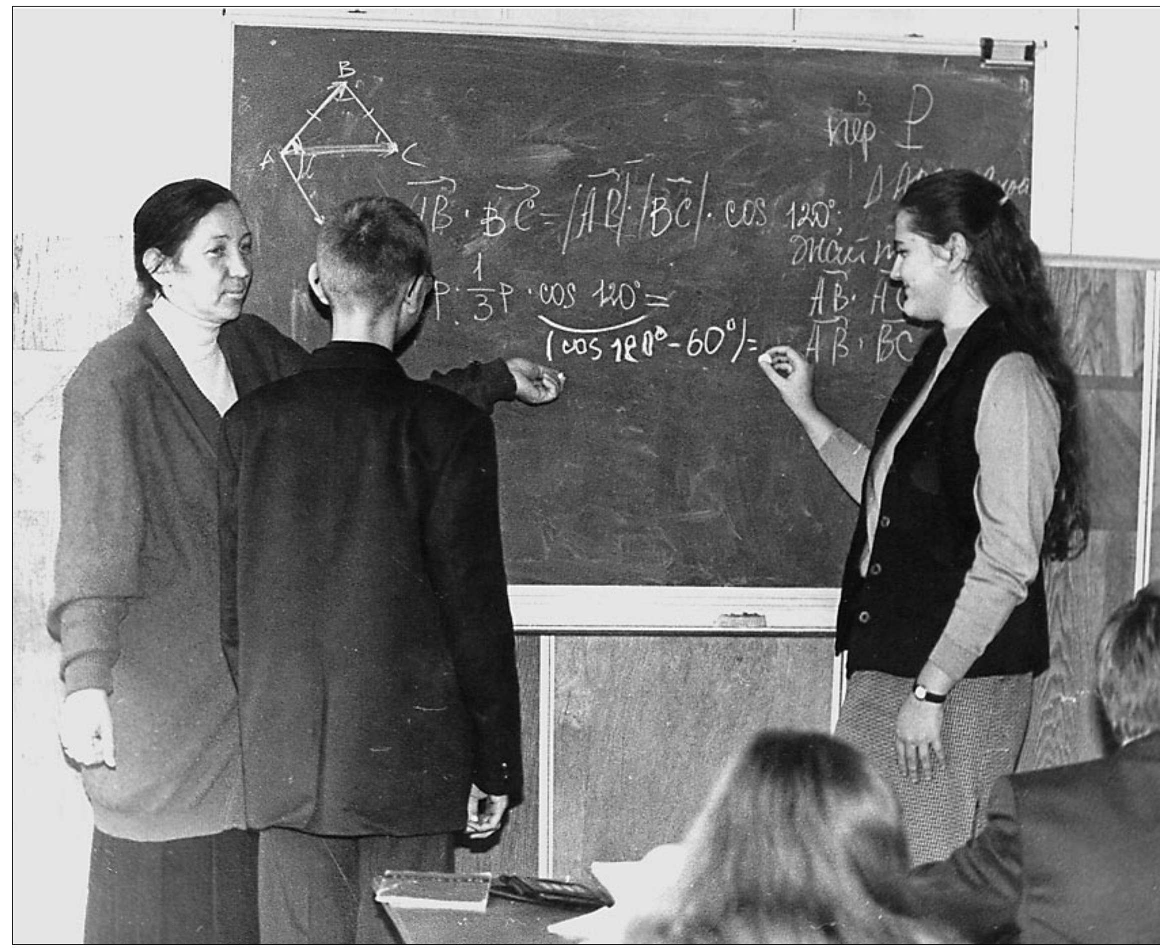

(Початок на 1-й стор.).

У ліцеї створено всі умови, щоб дати можливість талановитій молоді здобути знання і навички, які допомагатимуть їм усе життя. Це комп'ютерні класи (одне з гасел: комп'ютер — не розкіш, а засіб ефективного навчання), зимовий сад і картинна галерея, тренажерний зал і затишна кав'ярня. Звісно, що випускники такого закладу зазвичай помітно вирізняються серед ровесників і високою ерудованістю, і вмінням викладати думки, і майстерністю сперечатися. Нещодавно ліцей відсвяткував своє десятиріччя. Чимало відомих людей гостинно приймали іменинники в Українському домі. Проте свято швидко промайнуло, а ліцеїсти повернулися до своїх не легких, але цікавих і захопливих буднів.

Надія ГОРБАТЮК.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Комп'ютер — не розкіш, а засіб ефективного навчання

«Росава»: «зачарований» скарб української приватизації

Скандал навколо прибуткового підприємства почався не з його продажу за безцінь, а значно раніше...

Здається, оповідки про «зачаровані» місця, тобто місця, в яких заховано якийсь скарб, найчастіше також «зачаровапий», мають в Україні під собою реальну основу. Хто ж бо з нас не чув оповідок про скарбошукачів, що вирушали на пошуки скарбів, але, вже знайшовши заповітне місце, раптом звертали невідомо куди або з ними коїлись якісь дивні речі. І знову й знову немає через такі місця спокою ласим до швидкої наживи...

Якщо ви досі не вірили в такі чутки, то можна звернути вашу увагу на славне місто Біла Церква. Саме тут стоїть чудове підприємство «Росава» — те саме, яке шини робить і експортує їх переважно (ще недавно до 80% від усієї виробленої продукції) до Росії. І хоча торік прибуток від діяльності підприємства становив усього 600 тис. грн., а в першому кварталі цього року — 300 тис. грн., мало хто сумнівається, що підприємство стоїть на такому «зачарованому», зі скарбом, місці. Адже «Росава» порівняно нове підприємство — стала до ладу 1972 року, а її виробничі потужності — понад 6,4 млн. шин на рік. При цьому шини випускаються дуже навіть непоганої якості, адже на кожну шину тут заведено власний технічний паспорт! До складу підприємства входять 10 основних виробничих цехів та інші допоміжні виробничі потужності. І головне: «Росава» — основний виробник шин в Україні.

Отож жити б цьому підприємству та процвітати. Та трапилася з ним історія, яка трапляється з усіма «зачарованими» місцями. А саме: почали з ним коїтися дивні речі. З'ясувалося, що попри всю свою привабливість підприємство є банкрутом, і його виставлено на «розпродаж». Сказано — зроблено. Незважаючи на енергійні заперечення Фонду держмайна, наприкінці травня цього року 49 % ЗАТ СП «Росава» було реалізовано на Українській універсальній товарній біржі за 4,2 млн. грн. А це, як заявили експерти Фонду держмайна, в 25 разів менше від його справжньої ціни. Звичайно, такі дії викликали активні заперечення з боку Фонду держмайна, справою з продажу «Росави» зайнялася Генеральна прокуратура, зрештою, в липні цього року Верховна Рада України прийняла внесений Президентом України законопроект «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна».

Але... На сьогодні, наприклад, все ще офіційно не оприлюднено, хто ж насправді придбав 49 % пакета «Росави». Як тут не дійти висновку, що маємо справу з «зачарованим місцем», яке, між іншим, повинно мати і власну таємницю виникнення... У чому ж полягає таємниця виникнення ЗАТ СП «Росава»? Пролити світло на це, мабуть, допоможе депутатський запит Григорія Довганчина, Сергія Довганя, Володимира Черняка та деяких інших народних депутатів України до Прем'єр-міністра Анатолія Кінаха та голови Служби безпеки Володимира Радченка. Запит стосується не лише ситуації, що склалася навколо продажу 49% пакета акцій ЗАТ СП «Росава», а й історії створення підприємства.

Як повідомлено в документі, на підставі загальних зборів акціонерів підприємства, які відбулися ще на початку вересня 1998 року, ВАТ «Росава» виступило співзасновником спільного підприємства ЗАТ СП «Росава». Ще одним співзасновником ЗАТ СП «Росава» стала ірландська компанія «Tapistron Limited». Причому ВАТ «Росава» внесла до статутного фонду СП, який загалом становив близько 209,69 млн. грн., майном та майновими правами 102,7 млн. грн. (49% СП), а ірландська компанія «Tapistron Limited» грошовими коштами — лише 5 млн. грн., а решту — цінними паперами АТ «Чернігівське підприємство «Хімволокно» у розмірі 23,91% від статутного фонду. Вартість цих паперів, згідно з експертною оцінкою фірми «Промислова нерухомість», — майже 102 млн. грн. Слід зазначити, що, на думку депутатів, це не тільки дало змогу ірландській компанії придбати 51% акцій у спільному підприємстві, а й фактично контролювати його та ВАТ «Росава».

Може, все було б нічого, якби, за інформацією, отриманою народними депутатами, в період з жовтня по грудень 1999 р. акції цього підприємства неодноразово не виставлялися на аукціонах Української міжнародної фондової біржі за цінами однієї акції 0,25 грн. та не були реалізовані. Тобто, згідно з біржовими цінами на той час, акції ВАТ «Чернігівське підприємство «Хімволокно» коштували лише 3 млн. грн., а не 102 млн. грн., як були оцінені експертами фірми «Промислова нерухомість», та й то їх ніхто не купив. Отакі от «зачаровані» акції! За фактом такої оцінки цінних паперів СБУ 25 травня 2001 р. зверталася до Фонду держмайна, аби провести експертну оцінку 1244639 акцій (23,91% статутного фонду) ВАТ «Чернігівське підприємство «Хімволокно» за станом на 2 грудня 1999 р. Але результати зазначеної експертизи на тепер невідомі.

Як вважають народні депутати, така ситуація зі створенням СП могла виникнути внаслідок недосконалості чинного законодавства України, оскільки формально було дотримано процедурних питань. Однак, на думку нардепів, дії і щодо продажу 49 % пакета акцій цього підприємства, і щодо формування статутного фонду ЗАТ СП «Росава» при цьому були спрямовані на встановлення контролю за важливим підприємством та придбання за безцінь державного майна.

Хочеться сподіватися, що депутатському запиту буде приділено достатню увагу, бо якщо встановити істину все-таки не вдасться, то нам просто залишиться повірити в існування «зачарованих» місць, де діє не звичайна людська логіка, а геть інша — логіка «зачарованих» місць української економіки. І вони поступово перетворюють нашу країну на «заклятий» край.

Василь КОСЕНКО.

«Упізнаєте? Той самий О.Бендер»

Мідна фігура заввишки 2,5 метра головного героя роману «12 стільців» Остапа Бендера з'явилася на постаменті з чорного граніту при вході до Жмеринського залізничного вокзалу. Великий комбінатор, яким його зобразив скульптор Микола Крижанівський, весь у русі: в одній руці тримає стілець, другою вказує, схоже, на те місце, де треба шукати гроші. Довкола ті самі стільці...

Міський голова Жмеринки Віктор Жеребнюк, це з його ініціативи створено пам'ятник, переконаний, що Ільф і Петров описали саме Жмеринський вокзал, звідки їхній герой розпочав свої подальші мандри. На постаменті прикріплена табличка з написом, хто спонсорував жмеринську «прописку» комбінатора. Працівники вокзалу сподіваються, що після цього, можливо, з'явиться хоча б меморіальна дошка з прізвищем архітектора унікальної споруди вокзалу — будівлі вже більш як сто років...

Віктор СКРИПНИК.

Шия у стрічках, а спина — в милі

Чому глина приносить славу, та не дає достатку

Навіть у пору відносного розквіту економіки за часів розвиненого соціалізму опішнянський завод «Художня кераміка» не був благополучним підприємством, хоч 450 його працівників і видавали «на гора» продукції на мільйон карбованців. Потім настали часи, коли «дев'ятий вал» ширвжитку заполонив цехи і загнав у скромний закуток високу творчість. Сьогодні завод занепадає-хиріє на очах, і мова йде про те, як вижити. Сотня працівників забула, коли одержувала зарплату. Дві тунельні печі, розраховані на цілодобовий випуск продукції, простоюють. Імпортне обладнання іржавіє без роботи. Від якісного випалу на газу довелося відмовитись через величезний борг і перейти на дрова, а це невигідно. Пішли на пенсію всі творчі майстри. Пішли на власний хліб працездатного віку гончарі. «Залишилися тільки патріоти», — каже директор заводу дочірнього підприємства ВАТ «Укрхудожпром» Михайло Задорожний. Йому, мабуть, найважче, бо відповідальний за все.

— Люди пішли в надомники, адже жити якось треба. Вчимо інших. Залишилися Дмитро Громовий, Марина Пишненко, Галина Пацула. Складніші замовлення допомагають виконувати Василь Омеляненко, Володимир Нікітченко, Михайло Острянин (це все еліта гончарного ремесла. — **Авт.**).

Замовлення — єдиний шлях до порятунку виробництва. Але тут головне — якість, а молоді, не надто вправні, руки нею не завжди можуть похвалитися. Хоча трапляються і справді збавливі пропозиції: останнім часом у моді тенденція оформляти приміщення в національному стилі. А це раптом француженка придбала набір столового посуду на дві тисячі у. о. Власне, їм і не обов'язково знати про багатотисячні борги, і що адмінприміщення взимку не опалюється, і що відомчий житловий будинок висить, мов камінь на шиї.

Співчуваючих багато, а допомоги чекати ні від кого. «Укрхудожпром» кинув завод напризволяще. З Полтави хіба що листи шлють: «Просимо виділити кераміку на...». Жебрачать у жебрака. Район і селище самі з простягнутою рукою ходять. Але вихід усе-таки є. Директор вважає, що треба виставити завод на продаж, провести роздержавлення. За виручені кошти придбати нове обладнання, провести реконструкцію цехів, зменшити витрати на виробництво. Однак поки що все це — тільки розмови. І надія на багатого дядечка, який розщедриться на гончарний промисел, досить примарна. Конче потрібна увага держави. Та в неї також не до всього руки доходять і фінанси куці.

У пам'яті залишилися роки, коли на підприємстві водночас працювали 13 заслужених майстрів народної творчості, а продукцію надсилали у 23 країни! Нещодавно невідомі пограбували заводський музей, забрали найкращі виставкові роботи. Можливо, навічно зникли безцінні раритети. Злодій жирує, а гончареві, чиї руки не перестають нити від тяжкої роботи, часом немає за що хліба купити. Чому так у нас все не до ладу? Мають таке багатство, як глину, майстрів, а вижити не можуть. Довкола тільки й чути: столиця гончарства... А гончарства-то й не лишилося.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Теореми буття

Син врятував свого зрадника

Красива жінка сиділа біля вікна у тролейбусі, що прямував з Алушти до Сімферополя, і затуляла мокрі очі долонею:

— А від цих кипарисів віє якоюсь досконалістю, —почала вона розмову, милуючися рядами струнких дерев, що рясніли над дорогою. Відчувалося, що ця фраза була початком того, що називається «виговоритися». І жінка розповіла свою історію. Кипариси — лише привід.

— Уперше їх побачила двадцять років тому, коли приїхала з Харкова до сестри в гості. Тут, у Криму, познайомилася з Дмитром і вийшла за нього заміж. Усе, здавалося, було добре. Я закінчила кулінарний технікум, працювала в ялтинському ресторані, випікала тістечка. І от якось з чоловіком поверталися додому, нас оточили підлітки і, погрожуючи ножами, почали вимагати гроші. Я ще не встигла злякатися, як Дмитро, відштовхнувши одного, зник у темряві. А я, вагітна, залишилася беззахисна із нічними злодіями. Не знаю, чи хлопці злякалися більше за мене, та й вони зникли.

...Прийшла до тями в лікарні. Я ненавиділа всіх і навіть кипариси, в яких заховався тієї ночі мій Дмитро. Так він спустошив мою душу, хотіла навіть накласти на себе руки: в мене не було чоловіка, домівки, куди прагнула б повернутися... Але скоро матиму найдорожче — сина! І ця думка ніби оживила мене. Ще місяць я мешкала в сестри. Родичі, подруги, знайомі переконували мене повернутися до Дмитра. Але як я могла знову жити з чоловіком, який навіть не цікавився, що зі мною трапилося тієї жахливої ночі?! Значить, не переймався долею майбутньої дитини! Я відтягувала день, коли треба було забрати речі. Уявляла нашу зустріч мільйон разів. І чомусь жевріла надія, навіть упевненість, що Дмитро впаде в ноги, і, можливо, його прощу. Та коли я відчинила двері, він сидів нерухомий і спокійно дивився мені в очі. Ми не обмінялися жодним словом.

Так, жбурнула додолу кришталеві келихи, що їх нам подарували на весілля. А він зателефонував моїй сестрі і сказав, що я перебила йому весь посуд і вимагав відшкодувати. Наступного дня я повернулася до Харкова. Господи, як було добре усвідомлювати, що моя дитина ніколи не побачить свого батька-зрадника і не житиме в тому місті. Швидко влаштувалася на завод. А невдовзі вийшла заміж за Андруся, який полюбив і «мою маленьку Ромашку». Так лагідно ми називали нашого сина.

Та ось кілька місяців тому нас розшукали лікарі. Виявляється, Дмитрові після того, як він потрапив у аварію, потрібна лише синова донорська допомога. Дмитрові, який не мав права з'являтися в нашому житті.

Я ходила, наче божевільна, все думала: чому мій хлопчик має рятувати свого зрадника?! Я навіть почала оформлення документів для виїзду за кордон. Та Андрусь мене заспокоїв, і син поїхав-таки до лікарні. А коли Дмитро виписався, чоловік і син відвезли його додому. Ось сьогодні і я його провідувала...

Від кипарисів віє досконалістю.

Наталя ЯРЕМЕНКО.

Фотофакт

В Одесі розпочав роботу Центр адаптації молодих інвалідів. Він оснащений тренажерним залом, кабінетом лікувальної фізкультури, навчальним класом, де юнаки й дівчата з фізичними вадами мають змогу здобути навички роботи на виробництві. Тут можна буде отримати консультації юриста, психолога, представників навчальних закладів міста.

Фото Олександра СІРОГО. (Укрінформ.).

У 25 разів менше від справжньої ціни

Одним одна на хуторі

Бабуся Зоя — остання із могікан хутора Світле.

Теореми буття

Останню зі своїх односельчанок Зоя Вишньовська провела в останню путь ще п'ять років тому. Відтоді ні до кого «ні усміхнутися, ні огризнутися» — одна як палець.

«За свої 85 років я тільки раз виїжджала із села»

Хутір, де мешкає бабуся Зоя, називається Світле. Належить до Вило-Ярузької сільської ради, що в Чернівецькому районі на Вінниччині. До села звідси кілометрів три, не більше. Коли Зоя Станіславівна залишилася одна, їй запропонували перебратися ближче до людей. Сільрада виділила хатину на центральній садибі. Обіцяли допомогти перевезти речі... Але бабуся, на здивування, відмовилися навідріз: «І не просіть, і не ходіть, нікуди звідси я вже зриватися не буду».

За все життя, каже, лише раз надовго виїжджала з хутора. Років двадцять тому лікарі змусили прооперувати апендицит. Решту часу від народження й понині вона тут. Чи не шкодує? «Та я ж у раю прожила», — всміхається. — На цьому місці був панський маєток. Ось ця колона підпирала його будинок. Коли завалилася, чоловік притягнув на подвір'я. Тепер слугує за лавочку».

Показує рукою в бік, де були ставки. Чотири плеса прикрашали це місце. Одне з них називали купальнею. Його дно було викладене мармуровими плитами. Досі родить панський сад. Нині врожай як ніколи щедрий: яблука так рясно встелили землю, що й справді яблуку ніде впасти. Збереглося приміщення для челяді. В ньому ночує сторож, коли випасають овець.

Між почутим з уст бабусі й побаченим — разючий контраст. Давним-давно бабусин «рай» поріс травою забуття. Гіршого запустіння годі собі уявити. Вражають величезні купи гною: його сюди, схоже, вивозили не один рік. Покинутий склад міндобрив. Хащі бур'янів. І гнітюча тиша навкруг: десять осель, деякі з яких по самі вікна вгрузли в землю, —без жодних ознак життя.

«Щоб не зробитися німою, розмовляю з деревами, травою...»

Кожній з домашніх тварин бабуся дала імена людей («Буду мовчати, боронь, Боже, ще німою стану»)... Баранчика пестливо називає Юльо, телицю — Ляля. Навіть півника кличе по-чоловічому — Петьо. Є в неї ще на господарстві собаки, її вартові, каже.

Коли йде на город, обзивається до дерев, трави. Город у неї чималий — 30 соток. Як його доглядає, залишається тільки дивуватися. Але він упораний ліпше, ніж у декого з молодих газдинь. «До роботи мені не звикати. Змалку й дотепер біля землі. Працювала в полі, потім — на фермі. Все це мені звично». Картоплю бабця вже викопала. Погреба не має, тому прикопує на зиму у звичайну яму. Нині порає ділянки з кукурудзою і буряками.

Найбільше радіє , коли до вух раптом долине знайомий голос : «Бабуню, агов, де ви там?». У такі хвилини все кидає і притьмом спішить на подвір'я зустрічати, як вона каже, добру душу. Це вона про Володимира Сауляка, бригадира тракторної бригади, який один з небагатьох, хто навідується до неї на обійстя. Хліба привезе, допоможе що-небудь по господарству. Отоді вже Зоя Станіславівна насолодує балачками.

Ще до неї заходить листоноша — пенсію, газету приносить. Запитання «Що ж ви в тій газеті бачите?», виявилося зовсім недоречним. Образили, з'ясовується, ним бабусю. Зір має дотепер соколиний.

Часто їй переповідує новини — що в селі, у світі робиться — пастух їхнього сільгосппідприємства Анатолій Черепій. Буває, заходить голова сільради Віктор Крушельницький. Шкода лишень, що найбільше прохання старенької йому ніяк не вдається виконати.

У Світлому без світла

Уже десятий місяць в оселі бабусі Зої не світиться. Влітку день довгий, то якось жила без електрики. Нині темніє рано, на вулицю лячно вийти. З допомогою електрики вона готувала їжу на плиті. Змушена обходитися триніжками. Добре що збереглися. Ставить на них казанок чи каструлю, знизу запалює хмиз... «Поки чай закипить, вже й пити не хочеться, а борщ чи суп півдня капарю».

Електрики в єдиній хутірській оселі не стало тоді, коли й у всіх навколишніх селах: зимова стихія обірвала дроти. Але у Вилах-Ярузьких енергопостачання відновили. Тягнути дроти й встановлювати електроопори дорожче, ніж встановити акумулятор. Саме такий вихід пропонували Вишньовській. Але вона боїться того акумулятора, як дідько ладану. «Ще мені хату спалить, де тоді житиму...» Радіо мовчить з тієї ж причини. Годинник звіряє по інших годинниках, коли хтось у гості навідується.

... Бабуся довго не хотіла фотографуватися. «Стара я вже, діти, на карточку ставати». Але не лише це було причиною. Перед тим рубала дрова (!) і поліно вдарило її по обличчю. Люди розуміють: важко їй одній. Узимку буде ще важче. Тому знову пропонували покинути хутір.

— Все одно не поїду звідси, — стоїть на своєму. А тоді все зводить на жарт: «Та ви зрозумійте, без мене хутір помре. А він для мене за тата й за маму».

Зоя Станіславівна дуже одинока. Два її брати пішли на фронт і не повернулися, жодної звістки: де вбиті, де поховані. Сестра теж померла. Немає серед живих і чоловіка. Дуже рано померла її єдина кровинка — дитина. Одним одна на хуторі, одним одна в житті.

Замість коментаря

Заступник голови райдержадміністрації Олександр Гендзьора розповів, що в їхньому районі, як у жодному іншому, багато саме таких хуторів — на 10—15 осель. Сонячне, Вільно, Грабовець, Майорщина... Так історично склалося, що тут було багато маєтків польських панів. Розташовувалися вони в надзвичайно живописних місцях. Згодом саме в цих покинутих маєтках залюбки селилися люди.

Але, ніде правди діти, уточнив співрозмовник, інфраструктуру таких населених пунктів розвивати не вдавалося: коштів не вистачало навіть на центральні садиби. Тому молодь у них не затримувалася. Нині там, здебільшого, доживають вік старі люди. Єдине, чим влада може допомогти їм, забезпечити найнеобхіднішим — хлібом, ліками. Доставляємо їх переважно кіньми, бо за негоди не до кожного хутора можна дістатися на машині. Та й економніше. А тут ще зимова стихія додала клопотів хуторянам. До речі, на кожному з них відновлено електропостачання. Думаю, світитиме лампочка і в оселі Зої Вишньовської. Прикро казати, але реальність така: хутори старіють, а отже, перспективи на їх відродження дуже мало.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Фото Миколи ГУМЕННОГО.

Рятівне мито

Перспектива

На Запоріжжі соняшник зібрали майже на половині з 280 тисяч гектарів, відведених під культуру. З погодою не пощастило. Зважаючи і на це, середня врожайність олійного насіння — 10,1 центнера з гектара. На 2,5 центнера менше, ніж торік.

Тривають і навколоврожайні баталії. Бажаючих придбати насіння найліквіднішої культури чимало (за тонну соняшнику на товарній біржі дають від 950 до 1010 гривень). Це переробники, експортери. Хоча бізнес останніх, здавалося б, уже на межі ризику. Раніше трейдери працювали в обхід 23-відсоткового експортного мита на насіння соняшнику, вивозили стратегічну сировину за давальницькими схемами. Нині, разом зі зниженням експортного мита на 6 відсотків, Верховна Рада їх заборонила.

За два роки дії вивізного мита на насіння соняшнику рентабельність його вирощування зросла втричі. Такий результат принципової позиції Верховної Ради, яка не погодилася з вимогами МВФ взагалі скасувати експортне мито на соняшник.

Звісно, від цього виграли й вітчизняні виробники. Наприклад, торік (у порівнянні з 1999-м) на Запоріжжі олійноекстракційні підприємства збільшили обсяги виробництва на 51,6, а олії, зокрема, — на 83 (!) відсотки.

Всупереч застереженням зарубіжних консультантів, українська олія не попит не тільки на внутрішньому, а й на зовнішньому ринку. Навіть в умовах її загального перевиробництва. Надходження до держбюджету в 2000 році за рахунок виробництва в Україні олійно-жирової продукції становили 570 млн. грн., з них 78 мільйонів — у соціальні фонди.

Нині для вітчизняних переробників на європейському ринку складається унікальна ситуація: Аргентина —найбільший у світі виробник соняшнику — нинішнього року на третину скоротила його виробництво, завдяки чому попит на олійне насіння, за прогнозами, зростатиме. До того ж у зв'язку зі «сказом корів» у деяких країнах Європи споживання тваринних жирів значно зменшилося, але підвищився попит на жири рослинні. Тобто українським олійноекстракційним підприємствам надається можливість вийти на європейський ринок. Звісно, вигідніше йти не з сировиною, а з готовою продукцією. Це не лише олія, а й маргарин, майонез тощо.

Олександр АБЛІЦОВ.

Запорізька область.

Набили гуль у Липках

Конфлікт

Село Липки, що в Гощанському районі на Рівненщині, пишалося колись своїм КСП «Україна». Як і сусідні Вовкушів, Андрусіїв та Дружне, де були бригади цього господарства. Нині про ті часи селяни тільки згадують.

— До трударів тодішній голова КСП Афанасій Романюк був прихильний, — розповідає 75-річний мешканець Липок Петро Якимчук. — Я більше сорока років пропрацював механізатором і ніколи не бачив, щоб він когось незаслужено звільнив, образив чи відправив до в'язниці. Хоча були й такі, які не цурались щось поцупити з колгоспу, прогуляти днів зо два або у чарку заглянути. Тому дисципліну тримав і в господарстві був лад.

Мій співрозмовник на пенсії. Але, незважаючи на літа, разом з дружиною обробляє 56 соток городу, тримає живність та ще й сторожує громадське добро. Хоча мало що залишилось вартувати. Колись міцне КСП тепер лише в спогадах.

Почався занепад з липківського бунту, у 1994-му. Не всім подобалися методи керівництва Афанасія Романюка: дисципліна жорстка, а головне — не давав розкрадати громадське майно. Та й 1994 рік видався не кращим для господарства. У червні знайшлися борці за світле майбутнє, під проводом яких було створено ініціативну групу і відбулися загальні збори. Ухвалили звільнити А. Романюка (схоже, не останню роль зіграло те, що за радянських часів він був комуністом) з посади керівника КСП. А потім відбулися події, які важко уявити в демократичній державі. Близько півсотні тих-таки борців за світле завтра виламали двері в колгоспному будинку, де мешкала сім'я екс-голови, склали список особистого майна, завантажили його на КамАЗ і відправили у село Горбаків, звідки родом дружина А. Романюка, яка працювала в «Україні» головним економістом.

Перший бунт у Липках завершився тим, що КСП очолив агроном за фахом Володимир Андрієнко. За три роки його головування КСП «Україна» здало позиції. Урожайність зернових, приміром, з 34 центнерів з гектара впала до 16,8, цукрових буряків — із 240 до 59, кукурудзи — з 417 до 68 центнерів. З'явилося багато «гуляючої» землі. На районних нарадах В. Андрієнко на те відповідав:

— Втомилися гектари від більшовицького чобота —нехай відпочинуть...

Занепало тваринництво. Із 2587 голів великої рогатої худоби у 1991-му до 1997-го втрималося близько 756, а на свинофермі не залишилося жодного кабанця. Надої скоротилися удвічі проти 1994-го. Одне слово, "Україна" дійшла до тієї критичної межі, коли навіть учасники подій 1994-го жалкували, що піддалися політичній ейфорії. У селі назрівав новий бунт.

Стався він через три роки після першого і майже за тим же сценарієм. Але причини увільнення В. Андрієнка назвали інші: неспроможність керувати господарством, розтринькування раніше набутого. Довелося тому, як і попереднику, звільняти колгоспний будинок. Громада склала його майно у вантажівку і відправила в Острозький район, де В. Андрієнко мав власне помешкання.

Але цей липківський бунт господарство від занепаду не врятував. Послали ходаків до А. Романюка. Але чоловік, який уже добре виявив себе на іншій керівній посаді, відмовився від головування: надто свіжі ще в пам'яті приниження й невдячність, яких зазнав разом із сім'єю.

Тим часом КСП наказало довго жити. Натомість утворилося два сільськогосподарські виробничі кооперативи "Україна" (села Липки та Вовкушів) і «Нове життя» (села Андрусіїв та Дружне). Згодом останнє за бажанням 275 співвласників землі об'єдналось з сусідньою агрофірмою «Мир», сюди віддали в оренду свої паї і 216 селян із Липок та Вовкушів. Решта 320 власників земельних часток дали згоду на створення на базі СВК «Україна» дочірнього сільгосппідприємства фірми «Регіон» «Нові Липки».

Поки що поталанило більше тим, хто довірився економічно міцній агрофірмі «Мир»: кожен орендодавець нинішнього року одержав по 4 центнери зерна за пай. А селяни із «Нових Липок» чекають, доки новий господар здолає занепад. Там нічого не мають: ні за пай, ні заборгованої за тяжку працю зарплати. А як бути пенсіонерам? Забирати пай? Але їм ледве вистачає сил, аби кільком соткам городу дати раду. А серед майже півтори тисячі мешканців сіл Липківської сільради більшість — літні люди. За роки бунтів соціальна сфера в чотирьох селах сільради, що залишилася без підтримки КСП «Україна», зовсім занепала.

У Липках, набивши гуль, зрозуміли, що землі байдуже до партійності — вона визнає і віддячує лише господарю. Але згаяного часу не повернеш...

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

У країні дві біди: неврожай і... врожай

Коментар

Неврожай — горе, урожай — вдвічі. Цю народну мудрість на всі сто підтвердив нинішній рік. Зібраний більш-менш щедрий врожай зернових зовсім підірвав економіку України в аграрній її частині. Ціни на пшеницю, жито, ячмінь та інші злакові за своїм стрімким падінням вниз нагадують бомбардувальник, що пікірує. З одного боку, посівна, оранка земель під зяб, збирання пізніх культур — заходи, які вимагають від господарників додаткових грошових вкладень, а з другого —неможливість вигідно продати колоскові. У селян є привід ностальгувати: торік хоч і неврожай був, зате навіть пшениця третього класу йшла «на ура» по 800 і більше гривень за тонну. Нинішнього року кажуть про ужинок ледь не вдвічі вагоміший, а прибутки селян, мабуть, залишаться на тому самому рівні, а, можливо, й зменшаться.

За продовольчу пшеницю пропонують просто смішні гроші — іноді трохи більш як 300 гривень. Це за того, що на високому державному рівні сільгоспвиробників не раз обіцяли захистити від цінового свавілля. І восени, і навесні кабмінівські чиновники, які народили програму «Зерно-2001», закликали господарників сіяти, сіяти й ще раз сіяти. Решта — додасться. Не додалося. Що робити? Не продавати за викидними цінами, радять у Мінагрополітики, а притримувати до кращих часів. Але за які гроші проводити осінньо-польові роботи? Звідси — змушений демпінг. Дикий ринок підклав «міну сповільненої дії» під майбутній урожай (читай — під продовольчу безпеку країни). Програма «Зерно-2002», що визріла в чиновницьких кабінетах, декларує зібрати наступного року майже такий самий коровай, як і нинішнього — 36,6 млн. тонн зернових, і посівні площі вирішено не зменшувати. Але наплановане вгорі та сама цінова напасть перекреслює вже тепер. По-перше, у багатьох агроформуваннях злакові вже переведено до розряду неперспективних культур. По-друге, осінньо-польові роботи дуже відстають. Посіяно зернових набагато менше, ніж на такий самий період минулого року. У Мінагрополітики знову списують все на погоду. Мовляв, тому що в багатьох регіонах вологи в грунті недостатньо. Та головна причина, схоже, у небажанні селян продавати так важко вирощене за викидними цінами — навіть на шкоду майбутньому врожаю. Інакше чим пояснити, що на селекційних станціях елітного насіннєвого матеріалу скільки завгодно, і попиту на нього немає. 2000 року був у дефіциті — хлібороби вигребли все.

Досвід «боротьби» з вагомим урожаєм в країні є. Востаннє такий катаклізм звалювався на голови аграріїв зовсім недавно — 97-го, коли відповідно до статистики зерновий лан обдарував країну ужинком у 37 мільйонів тонн. Значна його частина пішла на відгодівлю вітчизняних рогатих і хвостатих — навіть не довелося вишукувати, на який би його закордон хліб продати. Нині худоба рятувальною соломинкою не стане з причини значного її скорочення. Відтоді стадо великої рогатої худоби та свиней зменшилося майже на 9 мільйонів голів. До того ж статистика тоді рахувала лише колгоспну живність. Нинішні реформатори, які малюють картину продовольчого багатства напередодні виборів, взяли на олівець всіх корів і свиней і в дядьківських дворах.

А що закордон? Російські хлібороби також не ликом шиті. Урожай зернових там визрів на 40 відсотків більше за минулорічний. Аналогічна ситуація і в багатьох країнах Східної Європи. А хоча б і експорт. Хоч як старайся, більш як 6 мільйонів тонн нам не вивезти. Через низьку пропускну здатність вітчизняних елеваторів. Залишається сидіти на хлібі, як дурень на золоті. І уряд у цих справах не помічник. Президент доручив закупити у селян два мільйони тонн зерна в державні засіки. А Прем'єр-міністр згодом навіть збільшив цифру до трьох мільйонів. Лише грошей для цього немає — заставні закупки бюджетом не передбачено. Тому в засіки Батьківщини вдалося засипати поки що трохи більш як 800 тисяч тонн хліба. А зібрали, як стверджують у Мінагропромі, понад 38 мільйонів тонн зернових. Слабка, погодьтеся, утіха.

Валерій ДРУЖЕНКО.

«Міна» під коровай

Реалії

Історичний факт: коли у США було перевиробництво зерна, його топили на баржах в океані. Аби втримати ціну на хліб і врятувати від банкрутства фермерів, їхній уряд пішов на непопулярний, як у нас кажуть, крок... Наш не зробив ні «популярного», ні «непопулярного». Бо до зернового рекорду був не готовий. Хоч саме Кабмін більш як рік тому ухвалив широковідому програму «Зерно-2001» щодо виробництва близько 35 мільйонів тонн хліба.

Тепер високі посадовці розводять руками — у державі, як з'ясувалося, немає внутрішнього ринку зерна. Міждержавних угод на його поставку також катма. Навіть Росія, яка завжди була найбільшим споживачем українського короваю, відвертається. Що робити? Топити зерно в Чорному морі?

— На хліб завжди є покупець,— каже директор агрофірми «Маяк» Золотоніського району Микола Васильченко. — Інша справа, яку ціну він править. Якщо дає 250—260 гривень за тонну продовольчого зерна, нам з ним немає про що говорити. Мені вигідніше згодувати збіжжя тваринам, ніж віддати за безцінь. Щоправда, годувати бичків пшеницею третього класу — гріх на душу брати. Тому цей хліб нехай полежить у коморі до березня. По весні безліч буде покупців і піде зерно по 500 гривень за тонну, як по маслу.

Однак не у всіх сільгосптоваровиробників є така можливість, як у Васильченка: засипати пшеницю у засіки і з олімпійським спокоєм чекати вигідної ціни. У переважної більшості господарств немає нині коштів, щоб розрахуватися з минулорічними боргами у зарплаті, закупити пальне для осінньо-польових робіт. Врешті, розрахуватися з банками за надані навесні кредити.

До речі, нинішнього року агропромисловий комплекс області прокредитований більш як на 146 мільйонів гривень. А повернуто позичок лише на 33,2 мільйона. Крім того, Кабмін також не дотримав свого слова про часткову компенсацію ставки за кредитами комерційних банків з Держбюджету. За січень—серпень 2001 року уряд мав відшкодувати сільгосптоваровиробникам області 11,7 мільйона гривень, а повернув лише 6 мільйонів. Отож можна дійти висновку, що до 1 грудня, як планував Кабмін, компенсацію не вдасться виплатити. Найоптимальніший варіант — продовжити термін виконання урядової постанови до 1 січня наступного року.

Інакше під урожай 2002 року буде закладено «міну» уповільненої дії — держава не виконує взятих зобов'язань перед селянами, селяни не повертають кредити банкам, а банки весною будуть не в змозі кредитувати агропромисловий комплекс.

Утім, доки Кабмін «проводить розрахунки», на селі, за висловом класика, працює мужицька арифметика. Щоправда, у кожного вона своя. Одні, хоч і заставили банкам урожай, потайки продають його заїжджим покупцям і витрачають гроші на власні потреби. Другі ховають хліб за сімома замками від тих же позичальників-банкірів і від податківців — щоб не описали його за бюджетні борги. А треті шукають правди і сподіваються, що держава допоможе.

— У нашому господарстві, — розповів директор виробничого сільгоспкооперативу імені Т. Шевченка Кам'янського району Олександр Касьян, — 3 тисячі гектарів зяблевої оранки. Обробіток одного гектара коштує 100 гривень. Тому тільки на оранку нам потрібно 300 тисяч гривень. Якщо держава нині не знайде коштів, щоб за вигідною для селян ціною викупити зерно, ми не піднімемося з колін. Я впевнений — гроші у держави є. Тільки витрачати їх потрібно не на вибори, феєрверки, «мерседеси».

Така позиція у багатьох керівників господарств, спеціалістів агропромислового комплексу. Що на це скаже уряд? Осінній день також рік годує.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Прецедент не регіонального масштабу

Земельна реформа: наслідки

Традиційно поміркована Диканька на фоні не менш патріархальної Полтавщини створила революційний прецедент аж ніяк не регіонального масштабу. Селяни Надежди, доведені до повного зубожіння і відчаю свавіллям керівництва місцевої агрофірми «Надія», захопили тік і самостійно забрали збіжжя за оренду земельних паїв.

Власне, це була остання крапля у протистоянні. А передували цьому такі події. Ще повесні близько двохсот пайовиків виявили бажання розірвати договори оренди своєї землі, оскільки умови цих договорів не витримуються. 34 заяви були підписані, решті — відмовлено. Хоч договори оренди укладено на п`ять років та селяни побоюються, що за такого господарювання село приречене на голод, а земля прийде до повного виснаження. Адже поля обробляються абияк, буряків не сіяли зовсім, жнива пройшли з потугами, осінній комплекс робіт ведеться вкрай незадовільно. Орендну плату за минулий рік видали не повністю, боргів у зарплаті не погашено.

Село забурлило. На сході закликали керівника агрофірми, який, до речі, живе у сусідньому районі, добровільно погасити борги і розірвати угоди, аби справа не дійшла до суду. Та, як кажуть у народі, говори до гори, а гора горою. І вересневого суботнього ранку люди зійшлись на тік. Керівники до них так і не з'явились, тоді вони самі почали набирати зерно в мішки, доручивши вести контроль членам спостережної ради та сільським депутатам. За два вихідних усі, хто прийшов на тік, збіжжя одержали. А що далі? Пайовики, котрі весною зуміли вийти з «Надії», створили сільгоспоб'єднання «Злагоду» — щоправда на папері, бо ані землі, ані майна їм не виділили. 110 пайовиків мають тверді наміри вийти з агрофірми через суд. Та поки суд та діло, а сіяти озимі конче потрібно.

Тим часом зближення між сторонами не помічено. Стороннім спостерігачем залишається і районна влада. Власне, що їй відповісти селянам і не лише надеждинським, адже справи на Диканщині — гірше не буває. Приміський район, який ще десяток років тому був одним з кращих в області, образно кажучи, доведений до ручки. Не без допомоги бездарного керівництва, яке прагне насамперед догодити вищим начальникам та хутчій загодити власні інтереси. А що селяни, лікарі, вчителі сидять на бобах — хвилює їх найменше. На початок нинішнього року підприємства, організації, установи району заборгували своїм працівникам більше 3 мільйонів гривень зарплати, 90 відсотків з яких —борг селянам. За середнього розміру орендної плати за пай 498 гривень (що, погодьтеся, мізер для 4—6 гектарів найродючіших чорноземів Європи) виплачено заледве половину. А є господарства, де з людьми спромоглися розрахуватися лише на 12—20 відсотків. Майже стовідсотково все це — сільгосппродукція, «живих» грошей подекуди не бачили роками.

Тому ще питання куди завтра можуть піти зі штурмом селяни.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

З пошти

Нас нищать. Допоможіть!

Шановний Леоніде Даниловичу!!!

Ситуація, яка склалася на ВАТ «Вільховецький цукровий завод» Звенигородського району Черкаської області, характерна для всієї цукрової промисловості України, а для нашого підприємства вона стала критичною.

Звертаємося до вас, бо керівництво району, області не може і не хоче допомогти нам. Кажуть одне: «підприємство приватизоване і ми жодного стосунку до нього не маємо». Хоча, на нашу думку, райдержадміністрація зобов'язана контролювати діяльність виробництв будь-якої форми власності на території району і за потреби вчасно ставити питання про порушення інвесторами тих чи тих законів, які є обов'язковими до виконання для всіх.

Вільховецький цукровий завод пережив багато важких часів і ніколи не порушували питання про ліквідацію його як підприємства. Робилося все можливе, щоб завод працював і був на провідних позиціях в галузі. На підприємстві підібрався колектив робітників, інженерно-технічних працівників високої кваліфікації. За 150 років існування цукрового заводу біля нього виросло робітниче селище з усією соціальною інфраструктурою.

Але ситуація, що склалася нині в агропромисловому комплексі, зокрема в цукровій промисловості, не дає можливості сподіватися на краще майбутнє простим людям праці, які присвятили себе справі виробництва солодких кристалів. На наших очах гине стратегічна галузь. На тлі зубожіння трудового народу процвітають олігархи. Свого часу вони незаконно, на нашу думку, нагромаджували капітал, а тепер використовують усі можливості для відмивання цих коштів, вкладаючи їх у сільське господарство і підприємства цукрової промисловості. Горе-інвестори намагаються сформувати громадську думку про себе як про дбайливих господарів цих заводів, хоча насправді це зовсім не так.

Заручником цієї ситуації і стало наше підприємство. Інвестор, Українська продовольча компанія, викупивши акції нашого виробництва, як на нас, практично нічого не вклав у його розвиток. Вільховецький цукровий завод дискредитовано перед сільськогосподарськими підприємствами, які постачали нам цукросировину, підірвано віру в чесну співпрацю, яка раніше була характерна для нашого заводу.

Розвалилася зона бурякосіяння. Завод збанкрутів. У такий спосіб за пасивної позиції райдержадміністрації було створено умови для ліквідації підприємства — єдиного бурякопереробного в районі. Нам кажуть, що цукроварні вже скоро не буде. А нашу зону бурякосіяння поділять між Шполянським, Тальнівським та Жашківським районами.

Зверталися ми не в одну інстанцію. Але скрізь — глуха стіна — не пробити. Тому на загальних зборах колектив ВАТ ухвалив захищати своє підприємство, звернутися до найвищих органів влади, до вас, шановний Леоніде Даниловичу. Сподіваємося, ще можна врятувати виробництво. Знайдеться санатор,

який, поряд з розв'язанням інших проблем, допоможе з дизпаливом господарствам району для проведення глибокої оранки під посів нашої сировини — цукрових буряків.

Хоча, відчуваємо, триває planомірна організація розвалу заводу: в одній з обласних газет з'явилася навіть стаття, в якій як про позитив говориться, що піднесення Жашківського цукрозаводу відбуватиметься за рахунок Вільховецького. Чому саме за наш рахунок — незрозуміло: і завод, і цукор тут не гірші. Але вже є розпорядження забрати всю техніку на орендних умовах, яка, гадаємо, не повернеться назад ніколи.

На території села Вільховець мешкає 3110 осіб, із них працівників заводу і членів їхніх сімей — 1746. З'ясовується, сьогодні нікому не потрібні ці люди. А відрахування нашого заводу становили до 60% надходжень до районного бюджету. Село помирає. Закрито дитсадок. А донедавна найкращий у районі відгодівельний пункт і добротні ферми колишнього колгоспу розібрано по цеглинах.

Залишається єдине, просити вас. ДОПОМОЖІТЬ!!!

Профспілковий комітет, робітничий колектив, рада ветеранів Великої Вітчизняної війни, пенсіонери Вільховецького цукрового заводу.

Ведуча «Села» Галина КВІТКА (тел. у Києві 441-85-76).

На тлі зубожіння трудового народу процвітають олігархи

Наші тривоги не обмежуються прикордонними стовпами

Точка зору вченого

11 вересня, крім всього іншого, поставило ще одну проблему: які перспективи планетарного співтовариства?

Щоб уявити собі можливі варіанти, треба зрозуміти, що трагедія в США не є чимось випадковим. Масштаби, звичайно, жахливі. Але трагедії Нагірного Карабаху, Північної Ірландії, басків (подібних конфліктів безліч) мають ті коріння, що й атака на хмарочоси. На жаль, можна з упевненістю казати, що таке може тривати з різною періодичністю і розмахом доти, доки існуватимуть для цього матеріальні, ідеологічні, расові передумови.

«Кілометри» суспільного розвитку

Науки, що займаються суспільством, людиною, особистістю, зубожіють, якщо не будуть досліджувати можливість і логіку виникнення етапу розвитку суспільства, визначеного як «комуністичний». Іншими словами, того етапу в майбутньому глобалізованому світі, що характеризується відсутністю поділу суспільства за різного роду ознаками: класовими, національними, геополітичними, державними. Можливо, нині немає достатнього розумового матеріалу, щоб упевнено визначити, зафіксувати, яким саме буде цей етап, якою буде «технологія» його досягнення. Але він рано чи пізно на визначеному «кілометрі» суспільного розвитку, розвитку цивілізації наступить. І це підтверджує наука всіх наук — логіка.

Дозволимо собі міркувати далі, грунтуючись на логіці комуністичної ідеї, яку створювали, шліфували і відстоювали аж ніяк не слабкі уми в історії людства.

Першими, хто визначив зміст поняття «комуністична ідея», довів його необхідність і системно охарактеризував основні шляхи досягнення такого етапу в розвитку суспільства, були не К. Маркс і Ф. Енгельс, не В. Ленін і не нинішні комуністи. Цим мислителем був Г. В. Ф. Гегель.

Газетна стаття — не місце для вичерпного викладу гегелівської ідеї комунізму, але ключова фраза його відомої праці «Наука логіки» чітко визначає необхідність досягнення суспільством саме такого етапу: **метод дослідження повинен відповідати природі дослідження.**

*Особливістю розвитку суспільства як соціальної форми руху є наявність **специфічної складової його відношення до самого себе і до світу**. Такого собі щита, а потім і меча, що відокремлює і разом з тим нерозривно зв'язує людське суспільство з навколишнім світом.*

Як відомо, при зміні зовнішніх умов проживання біологічні види виявляють різні сторони своєї сутності. Відбувається, наприклад, міграція птахів, деякі види тварин впадають у сплячку, деякі змінюють забарвлення, тобто пристосовують свою біологічну сутність до нового середовища. Для людини, що є невід'ємною частиною навколишнього світу, біологічна сутність не менш значуща, ніж соціальна. І, підкреслимо, не менш важлива для існування суспільства в цілому. Але особистість сама по собі, перебуваючи у соціумі, не змінює свою біологічну сутність. Зміни відбуваються в іншій сфері, в сфері культури. Саме вони — матеріальна і духовна культура — виконують для людини функції щита і меча, тобто сполучної ланки між ним і навколишньою дійсністю, зокрема, природою. Для того щоб вижити, людина будує житло, що забезпечує оптимальну температуру навколишнього середовища, створює нові знаряддя праці для добування їжі. Але настає етап, коли ступінь взаємопроникнення людини і навколишньої дійсності (природи) приводить до необоротних змін, що загрожують зникненням не тільки життєвого середовища, а й самого людства. Постає об'єктивно необхідна потреба спрогнозувати наслідки взаємин людства з навколишнім світом, визначити, які будуть результати таких взаємин.

Ні в кого з нас — українців, американців, китайців чи французів, вчених чи політиків, олігархів чи найманих робітників — немає сумніву в тім, що нинішні тривоги наші не замикаються прикордонними стовпами держав і народів. І коли незабаром виникає необхідність визначення того, як людське суспільство **в цілому** повинно ставитися до навколишнього світу і якими будуть результати такого ставлення, то такі **загальні** проблеми **(«усі»)** повинні пізнавати **«усі»**. Адже метод повинен відповідати природі предмета.

Отже, гегелівська «природа предмета» визначена. Питання — про метод, який би їй відповідав. Тільки людське суспільство в цілому шляхом активної інформаційної, міждержавної, економічної, наукової, духовної інтеграції і тільки в такому процесі в змозі визначити, які шляхи, механізми, джерела дозволять соціуму розвивати себе, не припинивши при цьому існування своєї колиски, джерела життя, і енергії — навколишнього світу і саме себе .

Ідея консолідації в намірах і діях країн і народів звучить дедалі сильніше.

У рамках вищесказаного комунізм можна визначити як поняття, що характеризує:

1) стан суспільства, при якому його організація буде такою, що дозволить людству пізнавати і прогнозувати результати своєї життєдіяльності і визначати основні джерела і шляхи досягнення оптимального рівня цивілізації;

2) алгоритм досягнення людським суспільством такого стану шляхом визначення конкретних соціальних груп, у яких можливо сформувати здатність і готовність до здійснення дій, що приведуть суспільства до такого стану.

До речі, сам термін «комунізм», якщо когось він насторожує, можна замінити терміном «період-х», адже справа не в милозвучності слова, а в суті явища.

Таким чином, реалізація комуністичної ідеї не в тому, щоб все забрати і поділити. Комунізм — це поняття, що характеризує визначений стан суспільства як необхідний етап його розвитку і визначення необхідних принципів, правил і дій для досягнення цього етапу.

При цьому необхідно керуватись одним із принципів діалектичної логіки, визначаючи не те, яким суспільство **повинно бути** при комунізмі, а те, яким воно **не може не бути** і **які чинники є стримувальними для** такого **розвитку.** До них Гегель відносить, насамперед, поділ суспільства на групи, класи, нації. Основною причиною поділу є недосконале, відчужене відношення суспільства до того, що в принципі робить його саме суспільством людей — до матеріальної і духовної культури. Це відношення він визначає поняттям діяльність (духовна вона чи матеріальна), що виявляє себе на визначеному етапі розвитку як «відчужена праця». Саме відчуження праці від того, хто трудиться, і є, на думку філософа, головною причиною, що гальмує єднання і консолідацію суспільства, веде до його подальшої згубної для нього диференціації. Чітко сформульовані логічні посилки видатного філософа і взяв за основу комуністичної ідеї К. Маркс.

Станція «Комунізм» — не кінцева

Поки що розумового матеріалу для визначення того, яким повинно бути суспільство, недостатньо, але досить для розуміння: не повинно бути так, щоб процес праці був відчужений від того, хто трудиться. Тому що подальший розвиток людства без подолання відчуження праці неможливий. К. Маркс продовжив логіку міркувань Гегеля: для того, щоб працюючий міг перебороти відчуження праці, спочатку він повинен володіти **результатами своєї праці.** Необхідно створити для цього відповідні умови, тобто закласти визначені суспільні відносини. Образно кажучи, спочатку необхідно підготувати будівельний майданчик під новий будинок, прокласти до нього дорогу, необхідні комунікації, змонтувати техніку і вивести нульовий цикл, який К. Маркс назвав **суспільством соціалістичним.**

Згодом цю ідею і, можна сказати, наукову технологію, розвинули до потрібного рівня Ф. Енгельс і В. Ленін, а також учені-суспільствознавці, що розуміють сутність соціалізму і комунізму і у колишньому Радянському Союзі, і за рубежем (на жаль, таких було небагато).

Та чи є та соціальна група, що спроможна і готова створити умови, за яких буде переборений бар'єр відчуження праці на шляху до консолідації? К. Марксові та його однодумцям у XIX столітті найбільш інтелектуально здатним до таких дій і об'єктивно в них зацікавленим бачився клас, що звався «пролетаріат». За певної підготовки і передачі йому в руки й у голови деякого правильного ідеологічного інструменту саме пролетаріат, за твердженням К. Маркса, виправдає надію людства. Саме він створить інструментарій для соціальної дії, виробить правила навчання й інструкції для наступних кроків.

На розумовому і життєвому матеріалі того часу нічого іншого, кращого запропонувати не можна було. Але потрібно було і розуміти: станція «Комунізм» не буде першою ж зупинкою для локомотива, що почав рухатись, як і самому «пролетарському паровозу» не під силу пройти весь шлях до породженої в муках пошуків ідеї. Знадобиться інша, продвинутіша, що відповідає новим реаліям, соціальна тяглова сила.

Потрібно віддати належне Гегелю, Марксу, Енгельсу, Леніну в тім, що вони, розробивши теорію і методологію революційної місії пролетаріату, видали на-гора величезний інтелектуальний матеріал, побудували певний тренажерний полігон, що активізує діяльність думки для нової соціальної групи, може і буде рухати суспільство до бажаної консолідації.

І нові мислителі, які розроблять інструментарій для пролетаріату, уже здатні зрозуміти, що не він, пролетаріат, буде наступним ударним загоном. Це буде нова соціальна група, і її інструментарій буде інший, і здатність до роботи буде інша. Але в історії розвитку XX століття, на жаль, випадковість зіграла фатальну роль.

Нема кому віддати владу

Сформовані — може, раз на тисячу, на десять тисяч років — унікальні умови царської Росії були використані Леніним, Троцьким, їх найближчим оточенням для трансформації комуністичної теорії як максимально можливого тренажера думки в дійсність.

У голодному і холодному 1919 році Суханов, волаючи до Леніна, каже про те, що зроблена жахлива помилка, захоплена влада, але ж ми бачимо, що ця влада нам не підвладна. Вона згубить суспільство, державу, під уламками загинемо і ми, на що Ленін відповідає йому, що той правий, та є одне ***але.*** Ми готові віддати цю владу. І з радістю б це зробили. Проте нині, після двох років, **нема кому** цю владу віддати. Немає тієї сили, яка в змозі цю владу прийняти. І найстрашніше, що ті, хто вкусив від влади над людьми, маючи низький рівень інтелекту, за якого домінує не воля як результат наявності влади, а рівень насолоди самою владою, владу добровільно не віддадуть. Ми були б раді її забрати у місцевих *комбідів і совдепів* і передати її реальній силі. Але немає такої сили. А якби вона і була, то *комбіди* і *совдепи* цю владу вже не віддадуть. Маркс, — продовжує свою думку Ленін, — був геніальним економістом, але посереднім психологом. Він не врахував психології людей, які, маючи владу, одержують від неї насолоду. Владу можна і потрібно передавати лише за наявності визначеного рівня інтелекту тих, хто керує. Ні *комбіди*, ні *совдепи* владу вже не віддадуть, тому що владу одержали ледарі, злиденні селяни і найменш рефлексуючі у власних діях робітники в містах.

Так, Ленін багато чого зрозумів. Введення НЕП було спробою зневіреної людини хоч якось врятувати положення. НЕП у Росії — це остання можливість виправити ситуацію, що склалася. Але, на жаль, кожна людина може від дев'яти грамів свинцю втратити пам'ять і світлість думки. Лідер Жовтня вже був не в змозі впливати на розвиток суспільства в цілому, а тим більше — робити різкі і сміливі повороти в його розвитку. Соціальна група, яку озброїли ідеєю і рушили в бій Ленін і

близьке його оточення була для них чужим, незрозумілим, страхітливим утворенням.

Вожді революції не змогли сформувати здатність і готовність пролетаріату до роботи із складним інструментарієм. Робітничий клас не знайшов нічого кращого, ніж мікроскопом, що потратив до їхніх рук, спочатку розбити голови тим, хто цей прилад для них створив. Щоб ці «гнилые интеллигентики» більше не заважали пролетаріату забивати мікроскопом цвяхи...

Пригадуються слова охопленого полум'ям революції В. Маяковського: «Мы философию учили не по Гегелю, бряцанием боев она врывалась в стих...». Бідний Гегель! У 1917 році поети і деміурги російської революції його не зрозуміли. Поетам, звичайно, можна вибачити. Але деміургам — ні. Наш паровоз на всіх парах нестримно летів уперед. От тільки де зупинка?

Але комунізм як визначений етап суспільного розвитку логічно необхідний. Якщо, звичайно, його не фетишизувати, не перетворювати у жупел.

Першим кроком в реалізації історичного проекту є аналіз рівня соціального інтелекту, рівня економічного розвитку суспільства, політичного та геополітичного зрізів соціальної структури суспільства. Адже саме рівень розвитку самого суспільства визначає набір засобів, інструментів і дій для його консолідації.

Пошук політичної сили

Україні необхідно вирішити економічні проблеми. Тому що про подолання відчуження праці як консолідації можна предметно казати, тільки досягши визначеного рівня волі, і насамперед економічної волі, для кожного індивіда. Суспільство повинно бути таким, у якому людина може реалізувати оптимальні фізіологічні і соціальні потреби. Їх, цих потреб, не так вже й багато: одержання необхідної їжі, сприятлива температура навколишнього середовища (житла), задоволення потреб продовження роду і реалізації здорових бажань чоловіка і жінки, реалізація комунікативних потреб і обміну інформацією. Але, повторюю, це можливо тільки на визначеному етапі розвитку суспільства, і насамперед економічному.

Проблема стара, як світ, скаже читач, ідея комуністів відома: ліквідація приватної власності. Щоб прокоментувати сказане, необхідно зробити невеликий філософський відступ.

Представник німецької класичної філософії Ф. В. Шеллінг визначив декілька типів, чи етапів, відношення індивіда, причетного до визначеної соціальної групи, до своєї діяльності в даній групі. Перший етап — відношення характеризується поняттям «мука» (Quall) (з праць не менш відомого, але незаслужено забутого німецького містика Якоба Беме), другий — «пристрасть», третій — «творчість», четвертий — «гармонія». Ці поняття використовуються мислителем для характеристики унікального, непоясненного (поки що) раціонально переходу внутрішньої сутності речей у сутність социуму, що взаємодіє з ними.

Приватна власність на визначених етапах розвитку індивіда виконує конструктивістську функцію. Якщо сама **праця** одноманітна, монотонна, не приносить задоволення, тобто відчужена, то лише **«пристрасть» до володіння результатами праці (приватна власність) дає** можливість витримати таку **«муку».**

І лише з розвитком економічних відносин буде швидко міцніти соціальна група, для якої власне праця, а не володіння результатами праці, є пристрастю. **Індивід усвідомлює ступінь своєї причетності** до реалізації загальних цілей соціальної групи, наприклад у державі. Такий етап характеризується поняттям **творчої діяльності,** до нього відноситься, наприклад, робота фахівців із програмування, учених, висококоосвічених менеджерів, і саме така діяльність створює спеціальні інструменти для регулювання і розвитку процесів, що гармонізують социум.

І поки існує група людей, для яких праця є «мукою», то й існувати вона може **тільки за умовами розвитку інституту приватної власності,** надаючи можливість соціально активній групі реалізовувати творчий потенціал.

Індивіди з визначеним рівнем волі (у тому числі економічної), які усвідомлюють, що воля необхідна для творчої діяльності, і будуть тією силою, що реалізує ідею консолідації, ідею комунізму в її не міфічному, а реальному розумінні.

Найголовніша, найнеобхідніша умова для формування соціально активної групи, яка візьме на себе всю вагу відповідальності за результати нелегкого шляху до рівності і волі, — це стабільність держави. І якщо на даному етапі розвитку суспільства (у тому числі українського) для стабільності держави варто розвивати інститут приватної власності, то Політична сила України, яка планує реалізацію ідей побудови комуністичного суспільства, просто зобов`язана брати участь у цьому. Треба брати активну участь у розробці прозорого і зрозумілого механізму передачі землі у власність, відгородивши нових власників від різного роду несумлінних комерсантів, що намагаються за безцінь скупити цю землю і створити нові латифундії.

Разом з тим, для політичних сил України принципово важливо, керуючись саме комуністичною ідеєю, свідомо визначити ті галузі економіки, де централізація і природна монополія дозволяють розвивати економіку країни ефективніше і надійніше (залізничний транспорт, газ, нафта, метал, порти, електроенергетика тощо). Адже за наявних нині комп'ютерних та інших технологій одержання, обробки і збереження інформації можливо реалізувати ідею єдиного фінансового, господарського плану в окремо взятій країні. Ту ідею, що, на жаль, не змогла бути реалізована в 60—80-ті роки саме через відсутність наявних на той час адекватних технологій для переробки інформації. Необхідно прийняти, зрештою, Податковий кодекс і ліквідувати згубний для нашої економіки ПДВ. Адже цей податок введений в Україні без достатнього підгрунтя, а судячи із згубності наслідків для економіки України, його можна порівняти із введенням воєнного комунізму у радянській Росії в 1918—1919 рр. Варто, нарешті, визнати, що саме дисбаланс у співвідношенні податкового зобов'язання і податкового кредиту і є той величезний «свищ», що за низької податкової і правової культури бізнесу в Україні (що об'єктивно природно для перехідних економік) є головним джерелом тінізації економіки країни.

Якщо Комуністична партія як політична сила України зможе чітко сформулювати основні цілі і завдання, якщо вони в руслі загальнолюдського розвитку і якщо зазначені цілі будуть роз'яснені соціальним групам, які здатні їх сприйняти адекватно рівню власного сприйняття і готові здійснювати адекватні соціальні дії, то майбутнє — за такою політичною силою.

Тут маю сказати, чому використав термін «Політична сила». Впевнений, монополії на комуністичну ідею не має ніхто! Тим більше, ця монополія не закріплюється назвою. Взяти на озброєння вчення Гегеля—Маркса—Леніна може будь-яка партія.

Хочеться відзначити, що Компартія України огульно не заперечує усе, що було «до того». Вона не говорить: це — не наше, це — не ми. Ми помилялися, але це були ми. Ми ростемо, розвиваємося, мислимо, і ми будемо іншими. І це факт, що саме КПУ сьогодні найорганізованіша група людей, що, приміром, засвідчено її зваженим, адекватним ситуації поводженням навесні цього року в Києві. І якщо партія зуміє залучити на свій бік інтелектуальні сили, то вона буде здатна впливати на рішення найважливіших проблем у державі й у суспільстві. Вона може стати основою створення визначеної соціальної групи, яка, в свою чергу, може відпрацьовувати інструментарій для соціальної дії і правила користування цим інструментарієм. Вона ж і визначить, кому його вручити для реалізації конкретних цілей і задач.

І буде несправедливо стверджувати, що Компартія України — політична організація, побудована не за напівкримінальними інтересами олігархічних кланів, а за ідеологічними принципами. Щоб агітувати за себе, їй не потрібно на свята безкоштовно роздавати на вулицях по сто грамів і миски з гречаною кашею. Масами, як відомо, опановують насамперед ідеї.

Зрозуміло, що Компартії нині нелегко — з огляду на відчутні особисті матеріальні і моральні втрати більшої частини її членів та тих, хто її підтримував у 1992 році — рішуче та надійно конструювати і здійснювати кроки в майбутнє. Адже дуже непросто цю велику масу переконати, що цей шлях є шлях не до їхнього благополуччя, а до благополуччя їхніх дітей, онуків і правнуків, і це не шлях назад.

Стан українського суспільства 90-х років можна порівняти з людиною, що хворіє на запалення легенів. Здоровій людині, щоб не занедужати, можна і навіть необхідно купатися в холодній воді, гартувати свій організм. Але хворого на запалення легенів треба лікувати. Якщо щодня ставити його під холодний душ, він просто помре. А в нас хворе суспільство занурили в ополонку так званої ринкової економіки і «вільних» цін.

Хворе суспільство мало потребу в лікуванні, а не в «загартовуванні» у формі «вільного» обертання долара, відкриття митних кордонів. І як наслідок — зубожіння основної маси населення і втрата довіри до держави.

Адже для лікування і хворої людини, і хворого суспільства необхідні:

коректні апробовані методики лікування;

визначені ліки й устаткування;

і, головне, професіонали, які здатні і готові ці методики адаптувати з урахуванням специфіки стану хворого, правильно використовувати лікарські препарати.

Необхідні професіонали, а не народні цілителі.

У нашому XXI столітті обличчя партій, народів і країн будуть визначати не сині, жовті, зелені чи червоні кольори бантів на лацканах піджаків тих, хто мітингує, а зовсім інше, життєво необхідне — кольори нових ланів людських бажань і надій, людських пристрастей.

Сергій ФАРЕНІК,
докторант Інституту філософії
Національної академії наук України.

Видатні українці

Маестро земної та небесної механіки

Минуло 200 літ з дня народження видатного українського математика Михайла Остроградського. Генеральна Асамблея ЮНЕСКО оголосила 2001 рік — роком вшанування його пам'яті. У нас широко відзначено цю дату: у Києві відбувся Всеукраїнський математичний конгрес за участю вчених понад 20 країн світу, у Полтаві відкрито пам'ятник, випущено ювілейну монету та поштову марку, знято науково-документальний фільм, у Тернополі перевидано дуже актуальний і понині «Підручник з елементарної геометрії» Остроградського.

Він народився 24 вересня 1801 року у селі Пашенна (нині Пашенівка) на Полтавщині. Батьки — з відомих старих козацьких родів Остроградських та Сахно-Устимовичів. Навчався Михайло у Полтавській гімназії, Харківському університеті, а у 1822—1828 роках у Парижі, у відомих учених Лапласа, Коші, Пауссона, Ампера. Паризька академія схвалила його наукове дослідження (написане у в'язниці, куди він потрапив за несплату за житло). Відтоді він став професором у коледжі Генріха IV. Перші наукові праці вивели Остроградського в число найвидатніших математиків світу. Він був членом-кореспондентом Паризької академії наук, дійсним членом Римської, Туринської, Американської академій. У 1831 році став академіком Петербурзької академії наук, викладав в офіцерських класах Морського кадетського корпусу, у Головному педагогічному інституті, Інституті інженерів шляхів сполучення, Головному інженерному й Головному артилерійському училищах.

М. Остроградський багато зробив для розвитку математичної культури Росії: заснував школу фахівців, що працювали в галузі механіки і прикладної математики, сприяв залученню інтелігенції до високих ідей науки. Його публічні лекції були дуже популярні.

Зірка світової величини — він ніколи не забував малу батьківщину. Часто приїжджав у свій маєток на Полтавщині, любив народні свята й пісні. Знав багато віршів, добре декламував. Особливо любив поезію Шевченка. Дружба між ними тривала і під час поетового заслання. Повернувшись звідти, Тарас записав: «Великий математик прийняв мене з розпростертими обіймами як земляка і як свого сім'янина, який надовго кудись виїжджав. Спасибі йому». Приятелював Остроградський і з композитором Гулаком-Артемовським, художником Мокрицьким, родинами Лисенків і Старицьких.

Помер Остроградський 1862 року у Полтаві. Похований, згідно із заповітом, у родинному склепі в селі Пашенна.

Він був, за словами своїх численних учнів, «центром всієї математичної діяльності в Росії, велетнем, що рушив з місця віковий камінь», адже значною мірою сприяв створенню в країні першокласної технічної інтелігенції. Ідеї, закладені в його працях, актуальні і досі, знаходять нове застосування в математичній та теоретичній фізиці.

Його епоха — перша половина XIX ст., коли математики дуже розширили сферу досліджень у зв'язку з успіхами природничих наук. І творчість Остроградського передусім спрямована на вивчення загальних законів природи.

У роботі про теорію теплоти (1828 р.) Остроградський довів відому формулу, яка пов'язує інтеграл по об'єму з інтегралом по поверхні («формула Остроградського—Гаусса»). Він був перший, хто зрозумів самостійну роль цієї формули і виділив її як об'єкт загального значення в математичних дослідженнях. У «Мемуарі обчислення варіацій кратних інтегралів» (1834 р.) М. Остроградський виклав основоположні результати інтегрального числення функцій багатьох змінних, які стали класичними і служать до сьогодні основним інструментом у теорії рівнянь з частинними похідними, а також у варіаційному численні.

Чимало праць Остроградського пов'язані з безпосереднім інтегруванням конкретних задач математичної фізики, алгебри, спеціальних функцій, геометрії, теорії ймовірності, обчисленням інтегралів. Багато теорем і формул Остроградського увійшло до курсу аналізу і диференціальних рівнянь.

Значна частина праць Остроградського стосується аналітичної механіки. Він встановив, незалежно від ірландського вченого Гамільтона, один з основних законів механіки — принцип найменшої дії, а також одержав узагальнене рівняння динаміки, що знайшло численні застосування у сучасній фізиці під час вивчення руху частинок, астрономії тощо. Він розв'язав багато важливих задач у галузі гідростатики, гідродинаміки, теорії потужності, теорії тяжіння, балістики, теорії удару. М. Остроградському належать фундаментальні курси небесної та аналітичної механіки.

Галина НЕЧУЙВІТЕР.

Проблему українських боргів за російський газ розв'язано. Майже

(Початок на 1-й стор.).

Сказавши «майже», Касьянов пояснив, що має на увазі той факт, що угоду ще потрібно ратифікувати. Російський прем'єр також висловив переконаність, що умови реструктуризації українських боргів за газ «взаємоприйнятні і для Росії, і для України» і «проблема українських боргів за газ перестає бути проблемою». За його словами, зважаючи, що раніше було врегульовано питання поточних і майбутніх поставок російського газу в Україну, газова проблема знімається з порядку денного.

Кажучи про умови реструктуризації заборгованості, Михайло Касьянов повідомив, що консолідується і реструктуризується на 12 років заборгованість, що утворилася до 1 червня 2000 року. Україна має розпочати погашати борги через три роки. До останнього часу не було врегульовано питання про розміри річних відсоткових платежів за реструктуризованим боргом. Київ пропонував 3—4% річних, Москва — 10 відсотків. У підсумку ставки нараховуваних відсотків на суму боргу визначено плаваючими і становлять LIBOR+1 відсоток (близько 7 відсотків).

Забезпеченням боргу будуть російські платежі за транзит російського газу територією України. Українську заборгованість за газ буде оформлено в єврооблігації української корпорації «Нафтогаз України». Говорячи про проблему реекспорту чи експорту газу України, М. Касьянов заявив про прийняте рішення, згідно з яким Україна не має повноважень експортувати чи реекспортувати газ доти, доки вона не володіє достатньою кількістю таких ресурсів.

Прем'єр РФ висловив упевненість, що проблем у цьому питанні між Росією та Україною не виникне, бо дві країни мають намір узгоджувати свої енергетичні баланси з тим, щоб «зробити зрозумілими потоки енергоресурсів».

Сума боргу становить 1 млрд. 400 тис. дол. Проте на 1 листопада поточного року групи експертів з обох сторін мають закінчити перевірку суми заборгованості, що залишається, яку буде включено до загальної суми боргу на тих самих умовах. Нагадаю, що раніше Україна наполягала саме на такій цифрі плюс відсотки, а в Москві казали про 2—3 мільярди доларів. Також хочу нагадати: ще на жодних україно-російських переговорах щодо газу не оголошувалася конкретна та остаточна сума боргу. Це до болю нагадує сусідські відносини: «Ти мені винен руб з копійками...» Проте різниця між моїм побутовим прикладом і реальною дійсністю в тім, що йдеться аж ніяк не про копійки.

Крім того, наприкінці нинішнього року під час грудневого засідання в Москві україно-російської урядової групи плановано підписати протокол поставок газу в Україну на 2002 рік.

Для тих, хто давно стежить за «газовою епопеєю», зрозуміло, що Угоду про реструктуризацію газового боргу України підписано на умовах, на яких наполягала Москва. Тим часом експерти зазначають, що перемогою України можна вважати невизнання боргу «Нафтогазу» державним боргом України.

Зазначу, що лише за підсумками переговорів, які відбулися в четвер у Києві під головуванням Анатолія Кінаха і Михайла Касьянова, підписано три документи: міжурядову Угоду про додаткові заходи із забезпечення транзиту російського газу територією України, а також Меморандум між урядами України і РФ про принципи незастосування спеціальних заходів стосовно товарів, що виходять з митних територій двох держав. Інші члени делегацій підписали Протокол про внесення змін і доповнень до Протоколу про вилучення з режиму вільної торгівлі до Угоди між урядами РФ та України про вільну торгівлю від 24 червня 1993 року.

Крім газових проблем, у Києві обговорено ще цілу низку питань. Я назвала б їх традиційними. Так, уряди України й Росії домовилися про те, що добудову двох енергоблоків на Рівненській і Хмельницькій атомних станціях буде здійснено тільки силами українських і російських фахівців упродовж двох-трьох років. Для тих, хто підзабув, нагадаю: така домовленість уже не раз лунала з офіційних уст.

Укотре було наголошено на надстратегічній важливості україно-російських відносин. Можливо, видалення такого більма, як проблема газових боргів, надасть їм більше прагматичності та зменшить демонстративності. А багаторічна епопея привчить Україну до думки, що в ринкових умовах халяви не буде. За все треба платити. Так чи так. Але краще грошима і вчасно.

Яна СТАДІЛЬНА.

Безпека — відносна. А невинність — цілковита

Ту-154 —наймасовіший і найневезучіший літак в історії радянської авіації

Увімкнувши позавчора ввечері телевізор, наш читач, напевне, губився в здогадках: що все-таки сталося в Чорному морі? У пам'яті мимоволі зринали подробиці минулорічної трагедії у Броварах, коли навчальна ракета з Гончарівського полігону зруйнувала житловий будинок і тим самим значно похитнула нашу віру у влучність українських ППОшників.

Невезучі

Зарубіжні мас-медіа одразу висунули версію про причетність до загибелі лайнера українських силовиків. Про це, зокрема, повідомили CNN та японське інформагентство «Кіодо цусін» з посиланням на адміністрацію США. CBS також з посиланням на джерела в Білому домі передала, що літак Ту-154 могла збити ракета «земля-повітря», випущена з території Криму.

Хоч би як там було, а за статистикою, Ту-154 —наймасовіший і найневезучіший літак в історії радянської авіації. З ним пов'язана левова частка всіх «повітряних» НП. Останній «Ту» в цьому трагічному списку експлуатувався з 1991 року і встиг налітати 16 тисяч годин. У грудні позаминулого року було проведено його плановий ремонт. Технічний стан авіалайнера не давав приводу для занепокоєння.

Лист «з того світу»

Як повідомляє «Газета. Ru», рятувальникам удалося знайти три фрагменти обшивки літака і фрагмент кабіни пілотів. «Чорні скриньки», найпевніше, заберуть таємницю його загибелі на дно — їх навряд чи вдасться знайти і підняти з більш як кілометрової глибини.

Нині рятувальники продовжують пошукову операцію в районі катастрофи Ту-154 в Чорному морі. Останки тіл 13 пасажирів разом з фрагментами літака вже доставлено в Сочі суховантажним судном «Капітан Вакулов». Туди ж у п'ятницю вранці з Новосибірська вилетіли родичі загиблих.

Дані про жертви суперечливі — кількість пасажирів злощасного рейсу не збігається з кількістю проданих на нього квитків. За останніми повідомленнями, на борту перебувало 78 осіб (66 пасажирів і 12 членів екіпажу). Крім людських тіл, пошукові загони знайшли безліч особистих речей пасажирів і, зокрема, запечатаного листа, якого пообіцяли доставити за вказаною адресою.

Помилки не було

Президент України ще в четвер услід за Міністром оборони заявив про непричетність українських силовиків до загибелі російського лайнера. В телефонній розмові з Президентом РФ Володимиром Путіним він висловив співчуття у зв'язку з катастрофою і запевнив його в необгрунтованості обвинувачень на адресу українських військ ППО.

Як повідомило в п'ятницю РІА «Новости», російська прокуратура визнала, що остання трагедія в Чорному морі — наслідок теракту. Заступник Генерального прокурора Росії Сергій Фрідинський порушив кримінальну справу за фактом катастрофи літака Ту-154 за статтею «тероризм».

Міністр транспорту Ізраїлю Ефраїм Сне також дотримується думки, що причиною падіння літака був теракт. Раніше представники ізраїльських спецслужб заявляли, що вибуховий пристрій ніяк не міг потрапити на борт лайнера — в аеропорту «Бен-Гуріон» одна з найнадійніших систем безпеки. За гіркою іронією долі, цим рейсом, можливо, летів високопоставлений російський чиновник, котрий проводив в Ізраїлі консультації з питань забезпечення безпеки на транспорті.

Ганна ЛУКАНСЬКА.

На знімку: родичі загиблих пасажирів в скорботі за близькими.

Вибух літака над Чорним морем

(Початок на 1-й стор.).

Вітчизняне військове відомство заперечує саму можливість влучення ракети в літак під час кримських навчань ППО і ВПС України, мотивуючи це тим, що ані напрям стрільби на навчаннях, ані відстань, на якій їх проводили, не збігаються з точкою вибуху лайнера. Мало того, сам міністр Олександр Кузьмук заявив (і це можна трактувати як стовідсоткову впевненість у непричетності до того, що сталося), що задоволений результатами маневрів, під час яких відпрацьовували створення нового виду ВС України на базі Військово-повітряних сил і військ ППО.

Ольга ВАУЛІНА.

Кидати чи не кидати? Ось у чому питання

Шведські вчені з'ясували, що кидати палити треба враз і назавжди або не кидати зовсім.

Річ у тім, що легені колишнього курця, якщо він знову призвичаївся до цигарок, страждають значно сильніше, ніж у того, хто навіть не намагався кинути палити.

Десятирічне спостереження за функціонуванням легенів у курців, яке здійснили фахівці відділення терапії дихальних шляхів Національного інституту Стокгольма, показало: постійні спроби кинути палити шкодять здоров'ю більше, ніж саме паління. Як повідомив британській газеті «Таймс» професор Бо Ландбек, котрий керував дослідженням, швидке зниження показника функцій легенів у тих, хто повернувся до паління, може бути пов'язане з втратою певної захисної функції організму від тютюнового диму, яке з'являється в легенях курців. Коли люди кидають палити, джерело забруднення зникає, а з ним — і захист. Професор стверджує: найбільше легені страждають упродовж перших двох років після того, як екс-курець знову береться за цигарки.

Учені вважають, що результат їхнього дослідження змусить курців назавжди порвати зі шкідливою звичкою, хоча й побоюються, що дали шанувальникам тютюну ще один привід не відмовлятися від паління.

Бен Ладен — католик

Подружжя з Філіппін назвало свого новонародженого сина бен Ладеном на честь саудівського мільйонера, підозрюваного в організації нещодавніх терактів у США.

Щасливий батько, 27-річний батрак Ніколас Сивельєхо, заявив журналістам, що він вважає Усаму бен Ладена героєм, який довів усьому світові: «Америка не є непереможна». До того ж Сивельєхо іменує себе ревним католиком. З вибором імені погодилася і мати дитини — 21-річна католичка Мелі. Спроба чиновників під час реєстрації новонародженого переконати батьків обрати синові інше ім'я була марна.

Дитина в барлозі

16-місячну дитину іранських кочівників, яка загубилася, було знайдено пошуковою групою три дні потому у ведмежому барлозі за 10 кілометрів від свого житла, повідомляє агентство «Рейтер».

Батьки, котрі повернулися з польових робіт, зрозуміли, що їхній малюк зник. Члени пошукової групи не втрачали надію знайти пропажу. Яке ж було їхнє здивування, коли вони відшукали новоявленого Мауглі! Найімовірніше, всі ці три дні ведмедиця годувала його своїм молоком. Медична експертиза показала, що дитина почувається добре.

Розвозка для гуляк

Лейбористська партія Великої Британії виступила з пропозицією організувати спеціальну службу для вранішнього розвезення по домівках молоді, котра підгуляла в розважальних закладах, **повідомляє Ananova. com.**

Ідея зародилася в місті Норвіч. Щоночі в центрі міста стоїть одноповерховий автобус. Завдання водія та його добровільних помічників — підібрати тих молодих людей, які після нічних розваг не в змозі самостійно дістатися додому. Потім екіпажеві автобуса, що має назву SOS-Bus, залишається тільки розвезти «врятованих» по домівках або допомогти їм протверезитися.

Менеджер проекту Джон Дрейк каже, що добровільні працівники SOS-Bus не намагаються давати якісь оцінки способу життя своїх «клієнтів», їхнє завдання — лише надання першої допомоги тим, хто не в змозі про себе подбати.

Інформація про випуск опціонів відкритого акціонерного товариства "Укртелеком"

1. Характеристика емітента

1.1. Повне найменування:

Відкрите акціонерне товариство "Укртелеком";
скорочено: ВАТ "Укртелеком".

1.2. Місцезнаходження:

Україна, 01030, м. Київ, бул. Т. Шевченка, 18.
Тел: (044) 246-40-02; телефакс: (044) 235-75-33

1.3. Дата заснування:

Дата і місце державної реєстрації - ВАТ "Укртелеком" зареєстровано Старокиївською районною державною адміністрацією міста Києва 5 січня 2000 року.

1.4. Мета та предмет діяльності товариства:

Метою діяльності товариства є здійснення виробничої, комерційної, господарської, фінансової та інших видів діяльності для задоволення суспільних потреб в послугах електрозв'язку та одержання прибутку з дотриманням вимог чинного законодавства щодо забезпечення інтересів обороноздатності та безпеки держави.

Предметом діяльності товариства є:

- ■ надання послуг телефонного зв'язку, радіозв'язку (з використанням радіочастот) та інших послуг електрозв'язку на принципах рівного доступу споживачів - як фізичних, так і юридичних осіб усіх форм власності;
- ■ будівництво і технічне обслуговування мереж теле - радіо і проводового мовлення в межах промислової експлуатації, супутникового зв'язку, мереж передачі даних і документального зв'язку загального користування, мереж зв'язку з рухомими об'єктами та інших мереж електрозв'язку;
- ■ технічне обслуговування та експлуатація засобів зв'язку, забезпечення дотримання правил, стандартів, у тому числі міжнародних;
- ■ розробка планів розвитку мереж електрозв'язку та їх реалізація, здійснення проектування, фінансування, будівництва, ремонту, реконструкції об'єктів зв'язку, житлових, громадських, виробничих та інженерних споруд, виконання топографо-геодезичних робіт, надання послуг та виконання робіт протипожежного призначення;
- ■ підготовка, перепідготовка, стажування та підвищення кваліфікації робітників, спеціалістів і керівників товариства, надання таких послуг іншим фізичним і юридичним особам, створення навчальних закладів та установ;
- ■ монтаж, обслуговування інформаційних і комп'ютерних мереж та комутаційного устаткування;
- ■ проведення науково - дослідних, науково - конструкторських робіт у галузі електрозв'язку, розробка і впровадження нових технологій, в тому числі "ноу-хау";
- ■ оптова і роздрібна торгівля матеріально - технічною продукцією і товарами народного споживання;
- ■ лізингова діяльність;
- ■ зовнішньоекономічна діяльність;
- ■ розроблення, виробництво, впровадження, обслуговування систем і засобів технічного захисту інформації, надання послуг в галузі технічного захисту інформації.

1.5. Розмір статутного фонду відповідно до зареєстрованого статуту: 4 681 562 000 (чотири мільярди шістсот вісімдесят один мільйон п'ятсот шістдесят дві тисячі) гривень.

1.6. Середньоспискова чисельність штатних працівників за 2000 рік становить 125 245 чоловік.

2. Фінансові показники:

Баланс на 31 грудня 2000 року

А К Т И В	Код ряд-ка	На звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	221 611,9	748 346,7
первісна вартість	011	224 354,4	754 001,8
знос	012	2 742,5	5 655,1
Незавершене будівництво	020	345 714,4	487 768,1
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	3 683 624,4	3 929 880,7
первісна вартість	031	6 697 649,7	7 259 471,9
знос	032	3 014 025,3	3 329 591,2
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	040	0,0	0,0
інші фінансові інвестиції	045	543 025,1	24 822,4
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	2 138,0	3 419,7
Відстрочені податкові активи	060	0,0	0,0
Інші необоротні активи	070	351,6	2 441,4
Усього за розділом I	080	4 796 465,4	5 196 679,0
II. Оборотні активи			
Запаси:			
Виробничі запаси	100	147 580,7	184 461,5
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	5,9	9,5
незавершене виробництво	120	4 476,6	1 950,0
готова продукція	130	32,3	801,1
товари	140	21 469,6	33 902,0
Векселі одержані	150	28 995,2	13 464,8
Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	555 706,4	509 806,9
первісна вартість	161	555 706,4	651 828,5
резерв сумнівних боргів	162	0,0	142 021,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	26 596,3	24 395,0
за виданими авансами	180	174 336,3	169 452,7
з нарахованих доходів	190	0,0	0,0
із внутрішніх розрахунків	200	0,0	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	383 923,6	388 121,6
Поточні фінансові інвестиції	220	160,1	0,3
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	39 981,5	66 420,4
в іноземній валюті	240	56 493,4	63 833,8
Інші оборотні активи	250	31 396,2	49 408,0
Усього за розділом II	**260**	1 471 154,1	1 506 027,6
III. Витрати майбутніх періодів	**270**	6 139,5	6 306,8
Баланс	**280**	6 273 759,0	6 709 013,4

Пасив	Код ряд-ка	На Звітного Періоду	На кінець Звітного Періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	2 508 252,0	4 681 562,0
Пайовий капітал	310	0,0	0,0
Додатковий вкладений капітал	320	0,0	0,0
Інший додатковий капітал	330	2 605 785,0	202 249,9
Резервний капітал	340	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	0,0	297 876,4
Неоплачений капітал	360	0,0	0,0
Вилучений капітал	370	0,0	0,0
Усього за розділом I	**380**	5 114 037,0	5 181 688,3
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	28,7	1,0
Інші забезпечення	410	18,3	0,0
Цільове фінансування	420	0,0	-4 348,9
Усього за розділом II	**430**	47,0	-4 347,9
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	316 502,7	284 512,2
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	190 755,2	454 005,5
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0,0	0,0
Інші довгострокові зобов'язання	470	73 827,1	117 614,1
Усього за розділом III	**480**	5 810 085,0	856 131,8
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	45 660,5	12 234,1
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	287,8	1 538,7
Векселі видатні	520	32 500,3	53 088,6
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	303 956,3	360 593,0
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	23 605,5	29 620,9
з бюджетом	550	45 144,6	82 245,9
з позабюджетних платежів	560	3 593,9	1 103,1
зі страхування	570	9 084,4	11 610,3
з оплати праці	580	24 660,5	33 264,9
з учасниками	590	0,0	0,0
із внутрішніх розрахунків	600	0,0	0,0
Інші поточні зобов'язання	610	68 644,3	67 996,1
Усього за розділом IV	**620**	557 138,1	653 295,6
V. Доходи майбутніх періодів	**630**	21 451,9	22 245,6
Баланс	**640**	6 273 759,0	6 709 013,4

Звіт про фінансові результати за 12 місяців 2000 року

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)	010	3 490 633,1	
Податок на додану вартість	015	571 847,4	
Акцизний збір	020	0,0	
	025	0,0	
Інші вирахування з доходу	030	0,2	
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	2 918 785,5	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	1 867 124,0	
Валовий:			
прибуток	050	1 051 661,5	
збиток	055	0,0	
Інші операційні доходи	060	148 827,4	
Адміністративні витрати	070	100 562,0	
Витрати на збут	080	24 871,1	
Інші операційні витрати	090	416 606,9	
Фінансові результати від операційної діяльності			
прибуток	100	658 448,9	
збиток	105	0,0	
Доход від участі в капіталі	110	0,0	
Інші фінансові доходи	120	16 620,0	
Інші доходи	130	41 299,1	
Фінансові витрати	140	52 565,1	
Втрати від участі в капіталі	150	0,0	
Інші витрати	160	65 764,1	
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	598 038,8	
збиток	175	0,0	
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	298 855,3	
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	299 183,5	
збиток	195	0,0	
Надзвичайні:			
доходи	200	606,9	
витрати	205	1 807,7	
Податки з надзвичайного прибутку	210	106,3	
Чистий:			
прибуток	220	297 876,4	
збиток	225	0,0	

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний Період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	371 968,7	
Витрати на оплату праці	240	531 798,9	
Відрахування на соціальні заходи	250	192 761,5	
Амортизація	260	332 769,0	
Інші операційні витрати	270	979 865,9	
Разом	280	2 409 164,0	

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ

Найменування показника	Код рядка	За звітний Період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	9 974 184 333,0	0,0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	9 974 184 333,0	0,0
Чистий прибуток, що підлягає на одну просту акцію	320	0,0	0,0
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	0,0	0,0
Дивіденди на одну просту акцію	340	0,0	0,0

3. Інформація про посадових осіб емітента

Голова правління - Гайдук Олег Васильович, рік народження - 1965, освіта - повна вища, кваліфікація - хімік, викладач; виробничий стаж - 12 років.

Головний бухгалтер - Петренко Наталія Олексіївна, рік народження - 1966, освіта - повна вища, кваліфікація - математик, економіст; виробничий стаж -18 років.

4. Можливі фактори ризику в діловій діяльності емітента:

- можливі зміни законодавства та оподаткування;
- погіршення економічної ситуації в країні;
- збільшення ставок імпортного мита на обладнання, що ввозиться.
- форс-мажорні обставини.

Інших факторів ризику в діловій діяльності емітента немає.

5. Опис ділової діяльності емітента

5 січня 2000 року було зареєстровано відкрите акціонерне товариство "Укртелеком", що є правонаступником Українського державного підприємства електрозв'язку "Укртелеком".

Засновником ВАТ "Укртелеком" є держава.

До складу ВАТ "Укртелеком" входить 30 філій, в т. ч. 27 регіональних дирекцій; створено 378 відокремлених структурних підрозділів, в т. ч. 201 центр електрозв`язку з 415 цехами електрозв`язку.

Укртелеком надає широкий спектр послуг електрозв'язку і займає провідні позиції у більшості секторів цього ринку.

За обсягом та діапазоном послуг електрозв'язку Укртелеком є безперечним лідером у сфері телекомунікацій України.

Товариство володіє первинною мережею, магістральними та зоновими лініями зв'язку, надає всі види основних та найсучасніших телекомунікаційних послуг:

- ■ міжнародний, міжміський та місцевий телефонний зв'язок,
- ■ проводове мовлення,
- ■ радіозв'язок,
- ■ радіомовлення і телебачення,
- ■ документальний електрозв'язок,
- ■ відеоконференцзв'язок,
- ■ супутниковий зв'язок;
- ■ надання в оренду цифрових каналів,
- ■ ISDN,
- ■ ATM / Frame Relay,
- ■ доступ до глобальної мережі Інтернет.

Найбільшу частку доходів товариство отримує від надання послуг телефонного зв'язку загального користування і в цьому секторі ринку послуг електрозв'язку займає лідируюче становище.

6. Дані про випуск опціонів.

6.1. Дата і номер рішення (протоколу) про випуск опціонів: № 7 від 12 вересня 2001 р.

6.2. Мета випуску опціонів: залучення коштів на розвиток місцевих телефонних мереж. Згідно із статтею 14 Закону України "Про зв'язок" послуги, що є базовим активом опціонів, надаються особам - власникам опціонів позачергово.

6.3. Тип та категорія опціону: опціон на купівлю з поставкою базового активу.

6.4. Термін дії опціону — протягом одного року з моменту реєстрації випуску.

6.5. Форма випуску опціонів: документарна.

6.6. ВАТ "Укртелеком" випускає опціони двох серій одного класу:

Серія U - для підприємств, установ та організацій
Серія F - для населення

Базовий актив опціонів та спосіб їх виконання наведені в таблиці 1.

Таблиця1

№ з/п	Клас опціону	Базовий актив опціону	Виконання опціону
1.	Опціон класу V Серія F Серія U	Право на позачергове встановлення основного телефонного апарата	Встановлення телефону та укладення договору на абонентське обслуговування

6.7. Обсяг випуску опціонів

Кількість опціонів, що випускаються, з розбивкою за серіями наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

№ п/п	Серія опціону	Кількість, шт
1.	Серія U	20 000
2.	Серія F	200 000
	Всього	220 000

6.8. Ціни виконання (ціни базових активів) опціонів

Опціони виконуються за цінами "Граничних тарифів на основні послуги зв'язку" (надалі Прейскурант), який діє на момент виконання опціонів з урахуванням коефіцієнтів збільшення та зменшення.

Загальні обсяги виконання випуску на момент його реєстрації обчислені в гривнях (з коефіцієнтом 1) за Прейскурантом, затвердженим Наказом Державного комітету зв'язку України № 23 від 07.02.00 і наведені в таблиці 3.

№ п/п	Серія опціону	Загальна сума, грн
1.	Серія U	16 000 000
2.	Серія F	40 000 000
	Всього:	56 000 000

Таблиця 3

Загальний обсяг емісії - 220 000 (двісті двадцять тисяч) штук, загальна ціна виконання опціонів — 56 000 000 (п'ятдесят шість мільйонів) гривень.

6.9. Випуск опціонів на купівлю забезпечений незадіяною ємністю місцевих телефонних мереж регіональних дирекцій ВАТ "Укртелеком", яка станом на 01.07.01 становила 502 263 номерів.

6.10. Відомості про умови договору з торговцем цінними паперами: Генеральним менеджером з розміщення

опціонів є ТОВ "Міжрегіональна фінансова компанія", що діє на підставі дозволу Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку на здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів № 440-ДК від 06.01.00 із змінами від 22.02.01, та Договору з ВАТ "Укртелеком" № 1/2001 - Е від 12 вересня 2001 р.

Відповідно до умов вищезазначеного договору генеральний менеджер зобов'язаний:

● організувати розміщення опціонів шляхом укладання угод цивільно-правового характеру з дотриманням вимог, зазначених в Інформації про випуск опціонів, та відповідно до чинного законодавства;

● розміщення опціонів здійснювати за курсовими цінами, що встановлюються в різних регіонах; при цьому кінцева вартість опціону для покупця, враховуючи всі податкові, страхові та інші збори, комісії торговців та банків, не повинна перевищувати 112% базової ціни продажу опціону*;

* — базова ціна продажу опціону - встановлена Емітентом мінімальна ціна продажу опціону.

● виступити страхувателем ризиків ВАТ "Укртелеком" перед третіми особами - покупцями опціонів - за несвоєчасне або неякісне виконання Емітентом зобов'язань за опціонами та забезпечити сплату страхових внесків; для виконання цього пункту генеральний менеджер уклав відповідну угоду із страховою компанією ЗАТ Страхова компанія "Кредо- Класік" (ліцензія Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю № 895/877 від 08.08.97).

6.11. Умови продажу опціонів

Покупцями опціонів можуть бути фізичні та юридичні особи, резиденти та нерезиденти України.

Розміщення та обіг опціонів здійснюється виключно в Першій торгівельній фондовій системі.

Особи, що бажають придбати (продати) опціони ВАТ "Укртелеком", купують (продають) опціони через торговців цінними паперами, укладаючи з ними відповідні договори доручення або договори комісії.

Умовою укладення договору між торговцем цінними паперами та покупцем опціону (умова продажу опціону) є наявність технічної можливості надання емітентом послуги з отримання базового активу, що є предметом опціону.

Документом, що підтверджує виконання умов продажу опціону є заява покупця встановленого зразка з відміткою підрозділу емітента про наявність технічної можливості надання послуги, що є базовим активом опціону, за вказаною в заяві адресою.

Для придбання опціону та підтвердження емітентом технічної можливості виконання своїх зобов'язань за опціоном покупцю необхідно:

● у відповідному структурному підрозділі емітента заповнити заяву встановленого зразка на перевірку технічної можливості надання послуги, що є базовим активом опціону, із зазначенням адреси, за якою буде надаватись послуга;

● за наявності технічної можливості укласти договір-доручення або договір комісії на купівлю опціону з торговцем цінними паперами;

● оплатити базову ціну продажу опціону, вартість послуг торговця, генерального менеджера та страхові внески. Оплата здійснюється як в готівковій (для фізичних осіб), так і в безготівковій формі шляхом внесення коштів у касу (на розрахунковий рахунок) торговця цінними паперами.

Торговець цінними паперами виконує доручення покупця опціону, укладаючи договір купівлі з генеральним менеджером в Першій торгівельній фондовій системі.

Документом, що підтверджує право власності на придбаний опціон, є сертифікат опціону, який видається його власнику на руки.

6.12. Права власника опціону:

● право на позачергове отримання послуги, що є базовим активом придбаного опціону (табл.1), за цінами Прейскуранту протягом одного року з моменту купівлі (повної оплати вартості) опціону; при цьому обов'язкове підтвердження емітентом технічної можливості виконання послуги, що є базовим активом опціону;

● право на відчуження (продаж) опціону до отримання послуги, яка є базовим активом опціонів за умови підтвердження емітентом технічної можливості виконання послуги, що є базовим активом опціону;

● право на відмову від одержання послуги, що є базовим активом опціону (при цьому ціна продажу опціону (опціонна премія), сплачена покупцем, поверненню не підлягає).

Особі, яка бажає придбати опціони на вторинному ринку, необхідно звернутись до відповідного структурного підрозділу емітента із заявою на встановлення технічної можливості для виконання послуги, що є базовим активом опціону, та укласти відповідний договір-доручення або договір комісії з торговцем цінними паперами.

6.13. Початок реалізації опціонів: з моменту їх включення до лістингу ПФТС.

6.14. Місця, де можна отримати інформацію щодо розміщення опціонів — структурні підрозділи емітента.

Емітент самостійно визначає регіони України, в яких буде здійснюватись розміщення опціонів.

6.15. Продаж випуску опціонів вважається таким, що відбувся, при реалізації будь-якої кількості зареєстрованого випуску.

6.16. Дані про розміщення раніше випущених в обіг цінних паперів:

6.16.1. В період з 1994 по 1999 роки включно обласними підприємствами електрозв'язку, Українським об'єднанням електрозв'язку "Укртелеком" та Українським державним підприємством електрозв'язку "Укртелеком" випускались такі облігації:

Тип та категорія: безпроцентні іменні облігації

6.16.1.1. Загальна кількість: 12 000 штук

Загальна сума: 300 000 гривень

Свідоцтва про реєстрацію: № 3/10/2/2000, 13/10/2/2000; 14/10/2/2000 видані Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.2. Загальна кількість: 20 000 штук

Загальна сума: 2 000 000 гривень

Свідоцтво про реєстрацію: № 1/10/2/2000, видане Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.3. Загальна кількість: 54 000 штук

Загальна сума: 3 000 000 гривень

Свідоцтва про реєстрацію: № 2/10/2/2000; 11/10/2/2000; 12/10/2/2000, видані Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.4. Загальна кількість: 3 785 штук

Загальна сума: 946 250 гривень

Свідоцтво про реєстрацію: № 6/10/2/2000, видане Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.5. Загальна кількість: 28 000 штук

Загальна сума: 1 000 000 гривень

Свідоцтва про реєстрацію: № 8/10/2/2000; 10/10/2/2000 видані Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.6. Загальна кількість: 3 000 000 штук

Загальна сума: 15 000 000 гривень

Свідоцтво про реєстрацію: № 4/10/2/2000, видане Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.7. Загальна кількість: 1 200 000 штук

Загальна сума: 6 000 000 гривень

Свідоцтво про реєстрацію: 9/10/2/2000, видане Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.8. Загальна кількість: 20 000 штук

Загальна сума: 1 000 000 гривень

Свідоцтво про реєстрацію № 5/10/2/2000, видане Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

6.16.1.9. Загальна кількість: 70 000 штук

Загальна сума: 3 500 000 гривень.

Свідоцтво про реєстрацію: № 2/10/2/99, видане Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 17 вересня 1999 р.

6.16.1.10. Загальна кількість: 12 000 000 штук

Загальна сума: 120 000 000 гривень.

Свідоцтво про реєстрацію: № 1/2/99, видане Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку 14.01.99.

Тип та категорія: процентні іменні облігації

6.16.1.11. Загальна кількість: 8 000 000 штук

Загальна сума: 80 000 000 гривень

Свідоцтво про реєстрацію: № 7/10/2/2000, видане Управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в м. Києві та Київській області 4 лютого 2000 р.

Загалом випущено облігацій на суму 232,7 тисяч гривень; з них станом на 1 липня 2001 року розміщено (за вирахуванням погашених) на загальну суму 65 млн. грн.

6.16.2. У 2000 році ВАТ "Укртелеком" були випущені опціони на купівлю з поставкою базового активу (термін виконання - протягом одного року з моменту купівлі опціону). Свідоцтво про реєстрацію випуску № ОК-1/2000, видане Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку 27.03.00. Загальна кількість опціонів - 230 500 штук; з них станом на 7 вересня 2001 року розміщено 67 609 шт.

У зв'язку із розірванням договору з ЗАТ "Фундація індустріального розвитку" - Генеральним менеджером з розміщення опціонів вищезазначеного випуску, - їх подальший продаж буде здійснювати ТОВ "Міжрегіональна фінансова компанія" в Першій фондовій торгівельній системі; ризики невиконання зобов'язань за опціонами будуть застраховані в страховій компанії ЗАТ Страхова компанія "Кредо - Класік" (ліцензія Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю № 895/877 від 08.08.97).

7. Відповідальність емітента.

У разі невиконання або несвоєчасного виконання своїх зобов`язань за опціонами ВАТ "Укртелеком" несе відповідальність згідно з чинним законодавством.

У разі структурної перебудови ВАТ "Укртелеком" новостворене підприємство виступає правонаступником зобов'язань за опціонами.

Голова правління ВАТ "Укртелеком" ***О. В. Гайдук***

Генеральний директор
ТОВ «Міжрегіональна фінансова компанія ***М. П. Левченко***

Хозяйственный суд Харьковской области (г. Харьков, пл. Свободы, 5, Госпром, 8 под.). Возбудил дело № Б-11290/7-23 о банкротстве АО «Интерювелир-Украина» код 23913996, р/счет 26005200905000, юридический адрес: г. Харьков-202, пр. Победы, д.52-а, кв. 17 и открыты ликвидационной процедуры. Печати и штампы считать недействительными. Ликвидатор Орлов Владимир Иванович. Лицензия № 047627 от 10.07.2001 г.

Претензии кредиторов принимаются на протяжении одного месяца со дня опубликования объявления.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а), постановою по справі № Б 26/161/00 визнав банкрутом ВАТ «Павлоградсільмаш» (51400, м. Павлоград, вул. Горького, 166), код ЕДРПО 00238664, р/р 2600030170457 в АКБ «ПІБ» м. Павлоград, МФО 305556, та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Козаченка В. М. (ліцензія № 000003), 49044, м. Дніпропетровськ-44, а/с 2725.

Господарський суд Одеської області (65032, м. Одеса, пр-кт Шевченка, 4) порушив справу № 17-2-18/01-7700 про визнання банкрутом ТОВ «Вікторія» (67661, Одеська область, Біляєвський район, 15 км шляху Одеса-Київ; р/р 26000202410001 в ОПЕРВ АК АПБ «Україна», МФО 328566). Розпорядник майна — Дворніченко Олександр Олексійович (ліцензія № 000099 від 13.01.2000 р.; тел. 8-048-735-36-76).

Господарський суд м. Києва (01030, вул. Б. Хмельницького, 44-В) порушив справу № 24/547-б про банкрутство ВАТ «Будшляхмаш» (04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, 21, р/рахунок2600530031109 у Всеукраїнському акціонерному банку «ВА-БАНК», МФО 321637, код 14310164).

Повідомляємо,

що ПП **«Фірма Харчосервіс»** прийняло рішення про ліквідацію. Пропозиції та вимоги протягом 2-х місяців направляти за адресою: Київ, вул. Закревського, 22.

Ліквідаційна комісія.

До відома майбутніх абонентів-покупців опціонів ВАТ «Укртелеком»

Повідомляємо, що з 24 вересня 2001 року розірвано договір про випуск опціонів (свідоцтво про реєстрацію № ОК-1/2000, видане ДКЦПФР 27.03.00) між ВАТ «Укртелеком» і ЗАТ «Фундація індустріального розвитку» № 1-00-Е/56/6-7 від 1 лютого 2000 року.

У зв'язку з цим подальше розміщення вищезазначеного випуску опціонів буде здійснювати ТОВ «Міжрегіональна фінансова компанія» (дозвіл Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку на здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів № 440-ДК від 06.01.00 із змінами від 22.02.01) в Першій фондовій торгівельній системі, про що між ВАТ «Укртелеком» та ТОВ «Міжрегіональна фінансова компанія» укладено договір доручення № 1/2001-Е/300/5/6 та видана відповідна довіреність; ризики невиконання зобов'язань за опціонами будуть застраховані в страховій компанії ЗАТ Страхова компанія «Кредо — Класік» (ліцензія Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю № 895/877 від 08.08. 97).

Правління.

Оголошення про відкриті торги (тендери).

«Житлотеплоенерго Київенерго» (03057, м. Київ, вул. Довженка, 2, голова тендерного комітету — виконуючий обов'язки директора підприємства Вишневський Ю. Ф., контактний тел. 255-50-45) на підставі п. 21.1. розпорядження Київської міської державної адміністрації № 1138 від 06.06.2001 р. «Про заходи щодо підготовки міського господарства до роботи в осінньо-зимовий період 2001/2002 року» оголошує про відкриті торги (тендери) на постачання котлів з ККД не нижче 90% малої та середньої потужності.

Джерело фінансування замовлення —міськдержадміністрація.

Спосіб проведення торгів — відкритий, конкурсний.

Граничний строк виконання замовлення — 15.12.2001 року.

Адреса, строки, умови та інші відомості щодо отримання тендерних документів за адресою: 03057, м. Київ, вул. Довженка, 2, тел. 255-50-45).

Подання документів для попередньої кваліфікації претендентів здійснюється в строк до 10.10.2001 р. за адресою: м. Київ, вул. Довженка, 2.

Можливість уточнення інформації, необхідної для підготовки документів з метою проведення кваліфікації претендентів, по тел. 255-50-45, або за адресою: вул. Довженка, 2.

Подання тендерних пропозицій в письмовому вигляді — в строк до 20.10.2001 р. Мова, якою повинні складатися документи тендерної пропозиції, українська.

Шановні акціонери

23 листопада 2001 року об 11.00 за адресою: м. Одеса, вул. Маразліевська, 34А у приміщенні палацу студентів відбудуться загальні збори акціонерів ВАТ «Котовське зернопереробне підприємство» з порядком денним:

1. Звіти голови правління, спостережної ради та ревізійної комісії про роботу у 2000 році.
2. Затвердження звіту та висновків ревізійної комісії по річному звіту та балансу. Затвердження річного звіту та балансу.
3. Затвердження основних показників діяльності на 2001 рік.
4. Зміни у статут підприємства.
5. Перевибори членів спостережної ради.

Реєстрація учасників з 10.00.

Правління ВАТ «Котовське зернопереробне підприємство».

Господарський суд м. Києва (01030, вул. Б. Хмельницького,44-В) порушив справу №23/12 (б) про банкрутство ВАТ «Київський завод «Маяк» (04073, м. Київ, пр. Червоних козаків,8, р/р 26007301110305 в Лівобережному відділенні ПІБ м. Києва, МФО 322119, код 14307423.

Хозяйственным судом Авт. Респ. Крым 11 сентября 2001 г. по делу № 2-19/3015-01 вынесено постановление о признании банкротом арендного предприятия «Дионис», юридический адрес: Авт. Респ. Крым, г. Симферополь, ул. Грибоедова, 7, расчетный счет 26008010043304 в Объединенном коммерческом банке г. Симферополь, МФО 324485, ОКПО 03370275, ИНН 033702701280 и открыта ликвидационная процедура. Ликвидатором банкрота назначен Заевский Виталий Геннадиевич, лицензия № 00001, тел. в г. Симферополе 22-90-76.

Исполнительная дирекция ОАО «Южный Горно-обогатительный комбинат» *повторно уведомляет все предприятия, учреждения, органы государственной власти, правоохранительные и судебные органы Украины об отмене всех доверенностей выданных исполнительной дирекцией ОАО «Южный ГОК» до 07.09.2001 г.*

Кроме того, ставим в известность всех участников хозяйственного оборота, органы государственной исполнительной власти, учреждения и правоохранительные органы о том, что оттиски печатей и штампов ОАО «Южный ГОК» изменены.

Господарчий суд Миколаївської області 2 жовтня 2001 р. порушив справу № 5/486 про визнання банкрутом ПП «Аврора Инк.», м. Миколаїв, вул. Адміральська,9, кв.4, (р/р 26009901025312 в МФ ПУМБ м. Миколаєва).

Розпорядником майна призначено Томашевського О. О. (ліцензія Міністерства економіки України № 035).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Закрите акціонерне товариство «Інвестиційний фонд «СЕЗ-Одеса»,

код 22473584, повторно повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються за адресою: м. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 17, до 27.11.2001 року. Тел. (0482) 343-961.

Ліквідується ТОВ 1-ше Травня.

Претензії приймаються протягом одного місяця з дня опублікування.

Тел. 2-61-22.

Адреса: 32600, с. Глибочок, Новоушицький р-н, Хмельницька обл.

ТОВ «Профітур»,

код 24722382, повідомляємо про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом двох місяців.

Тел. 220-51-55.

Щоб утриматися в сідлі...

Кінний спорт і сучасне п'ятиборство преса не так балує увагою, як, скажімо, футбол або інші популярні види. Але вони свого часу принесли Україні велику славу. Імена Віри Місевич, Івана Дерюгіна, Павла Ледньова, Бориса Онищенка — володарів «золота» олімпійського і світового гатунку — відомі в багатьох країнах. Ще ціла низка майстрів добивалася дзвінких успіхів на найпрестижніших змаганнях. Але то наше славне минуле. А який стан справ сьогодні?

Монолог новоспеченої амазонки

З Анатолієм Степановичем нас звела заслужений майстер спорту, олімпійська і світова чемпіонка Стелла Захарова. Річ у тім, що зірка української гімнастики віднедавна «захворіла» на кінний спорт. І захоплено розповіла мені про те, які люди працюють на кінноспортивній базі товариства «Динамо» у столиці, де директором заслужений тренер України Анатолій Шевченко.

— Коли розвалився колишній союзний спорт, — каже пані Захарова, — і всі види спорту перевели на самоокупність (вважай, кинули напризволяще), то на динамівській базі не запанікували. Всі там знали, що робити. Сіно носять, біля коней з ранку до смерку пораються, мов коло дітей. Тут для працівників і дім рідний, і дача. Одне слово, справі сповна віддають і любов, і здоров'я, і час.

Скажу відверто, хочеться, щоб кінна справа розвивалася на благо України. За кордоном забави на конях великих грошей коштують, мають яскраву рекламу, існує ціла індустрія виробництва оснащення і форми для занять та змагань, море сувенірної продукції. Багаті прихильники їзди верхи не шкодують грошей. Існує меценацтво. А навколо цього організовано розгалужену структуру підготовки вершників — майстрів високого класу.

У нас, на жаль, все на примітивному рівні. Справа живе завдяки групі ентузіастів. Я про них уже згадувала. У них, здавалося б, каторжна праця, а вони щасливі...

— То що робити?

— Взятися за справу всім миром. Про наші чудові традиції широко відомо. І добре було б, щоб вони розвивалися.

І в нас не зникли меценати

Нашу тему розвиває Анатолій Степанович Шевченко. У минулому — чемпіон СРСР, шестиразовий призер першостей Збройних Сил із сучасного п'ятиборства. Починав з легкої атлетики, плавання. За рік по-справжньому осідлав коня. А стрільба і фехтування, як кажуть, було справою техніки. Нині Степанович (окрім директорства на базі) — ще й головний тренер з цього виду спорту в динамівському товаристві. Отож запитую його:

— Як вдалося вижити у складних умовах?

— Завдяки великій любові людей до справи, самопожертвуванню. А ще — допомозі друзів. До речі, наша база є центром олімпійської підготовки українських п'ятиборців. Двоє наших вихованців — майстри спорту міжнародного класу Георгій Чемерис і Тетяна Наказна — виступали на Олімпіаді в Сіднеї, на чемпіонаті світу і в фіналі розіграшу Кубка світу. Цього року на чемпіонаті Європи Наказна виборола срібну медаль. Торік на європейській першості команда юніорів стала «бронзовою». Як бачите, маємо і вправних майстрів, і резерв непоганий. Тому розраховуємо, що Тетяна Наказна виступить на Олімпіаді-2004 в Афінах. Так само сподіваємося й на перспективного Анатолія Єфременка.

— Але знову про матеріальну базу, без неї медалі здобувати вкрай важко...

— Саме так. Складна ситуація з кормами для коней, різним забезпеченням спортсменів. Не кажу вже про те, що великих грошей коштує тепло, світло, вода.

— То де їх узяти?

— Трохи допомагають спонсори. Серед них виокремлю «Укрнафту», київську раду товариства «Динамо» (перший заступник голови Володимир Сторожук).

— А платні групи маєте?

— Жодної. Все на громадських засадах. У наших стайнях тримають коней люди впливові, представники дипломатичного корпусу в Україні. Навчаємо, готуємо безплатно. Он Стеллочку Захарову — нашу улюбленицю і красунечку — дечого вже навчили. Вона наступного року збирається виступати у змаганнях любителів.

— То виходить, що багатенькі вершники тримають гаманці закритими?

— Тримають. Хоча, можливо, в перспективі відкриємо-таки якусь невеличку платну школу. Думаємо і про елітний клуб. Але не заради зиску, а щоб база жила.

До розмови приєднується **Володимир Сторожук.**

— Кінному спортові в Україні трохи легше, ніж п'ятиборству. Заможні люди вже починають купувати дорогих коней (по 50 тисяч марок). Однак у нас кінний спорт ще не має державного статусу, як, скажімо, в Росії. Там маховик розкручується потужно. В Україні зоря цієї справи лише жевріє на обрії. Кажуть, що за рівнем розвитку кінного, вітрильного спорту і тенісу дають оцінку країні. Українські тенісисти останнім часом лише розчаровують, яхтсмени-зірки постійно готуються в Австралії, у вершників багато проблем. От і маємо те, що маємо. Щоправда, є приємні винятки. Тому не можу не згадати про банкіра Олександра Романовича Онищенка — справжнього мецената, який і сам полюбляє прогулянки в сідлі. Він придбав коней по 400 тисяч марок у Німеччині. І відправив власним коштом туди для підготовки найперспективніших українських вершників. Там вони працюють під наглядом досвідчених місцевих тренерів. Серед них і Віктор Погановський.

Шевченкова мрія

Анатолій Шевченко сподівається, що вже незабаром буде створено комплексну базу підготовки збірних України з п'ятиборства. На наявній — треба звести спортзал, де могли б проводити тренування зі стрільби та фехтування. Не така вже й велика проблема тепер збудувати басейн. А поряд ліс, де є чудові траси для кросу. Потрібна, звичайно, і сауна, і невеличкий гуртожиток з харчоблоком. Усе це він уже спроектував і накреслив.

До речі, цю ідею підтримало керівництво міста. Вже підписано угоду про будівництво такого осередка між Київської міськдержадміністрацією і товариством «Динамо». Під тим документом стоять підписи людей, по-справжньому залюблених у спорт. Віце-мера столиці Володимира Ромашка і генерала Анатолія Куликова. Будівництво має розпочатися у грудні.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: Анатолій Шевченко, Стелла Захарова та Володимир Сторожук.

Фото автора.

Програв «Кривбас», а боліло київським фанам

Який то біль, який то біль... Програвати з рахунком 7:0 сором, навіть якщо переможець — київське «Динамо», а переможений — криворізький «Кривбас» у його нинішньому стані. Та мова буде про інше. Не знаю, як справи в інших містах, однак, якщо судити з Кривого Рогу, криза в українському футболі зачепила не лише гравців, а й уболівальників.

Людині, здатній оцінити широту тренерського задуму, артистизм виконавця, поаплодувати суперникові, сьогодні на стадіоні нема чого робити. Але ж саме заради таких уболівальників футболісти виходять на поле. Не самими лише грішми живий футбол, можливість продемонструвати власну майстерність перед справжніми цінителями — це серйозний стимул. Стимул, якого наші гравці позбавлені.

Утім, до чого слова? Ось картинка з натури. 22 вересня, ще до початку зустрічі «Кривбас»—«Динамо», трибуни стадіону «Металург» були заповнені по вінця. А це не багато не мало 30 тисяч уболівальників. Висока відвідуваність домашніх ігор «Кривбасу» — норма. Причина проста: з ініціативи мера Кривого Рогу Юрія Любоненка вхід на всі ігри XI чемпіонату України з футболу безплатний. Рішення, звичайно, благородне, та не враховує місцевий менталітет. «Справжні» фани вважають поганим тоном витрачати гроші, заощаджені на придбанні квитків, на щось інше, окрім спиртного. Як правило, громадяни, що прийшли на стадіон, відрізняються між собою лише ступенем сп'яніння. 22 вересня сидячі місця дісталися не всім, публіка почала скупчуватися у проходах між трибунами. Спроба міліції зачинити ворота на стадіон успіху не мала. Команди розминалися на полі, а фани все прибували. Переважно то була молодь, вражала величезна кількість дівчат і дівчаток. Молодим на місці не сиділося і не стоялося, вони тинялися у проходах, перегукувалися, застилали глядачам поле, створювали пробки. Все це тривало з першої до останньої хвилини матчу. Яке дійство відбувалося на зеленому газоні — футбол, огляд художньої самодіяльності чи виставка сільськогосподарської техніки — їм було байдужісінько.

На «Металурзі» так буває завжди. На стадіон молодь приходить тому, що безплатний «дурняк», тому, що ходити на футбол модно, тому, що треба кудись іти увечері, коли ти молодий. А ще — коли ти молодий — надмір енергії потребує виходу. А якщо ти молодий і п'яний, то вигуки «Лобану — по качану» і «Нам Лакі — до с...» задовольняють таку потребу відсотків на п'ять, не більше. Ну як тут обійтися без мордобою? 22 вересня кулаки свербіли не тільки у глядачів, а й у застояної криворізької міліції.

Почалося все буденно. Київські фани, котрі зайняли сектор на одній із трибун, запалили димові шашки. Це страшенно не сподобалося правоохоронцям, і після того, як кияни почали «ганяти» дим, вимахуючи блакитно-білими шарфиками, міліція заходилася ті шарфики відбирати. Фани з любими їхньому серцю атрибутами розлучатися не бажали, і, звичайно, в хід пішли кийки. Рідну міліцію радо підтримали фани «Кривбасу», з трибун до сектора киян полетіли пляшки. Звідти відповіли кидками пластикових сидінь. Динамівці громили «Кривбас», а вболівальники трощили стадіон.

Зрештою порядок було відновлено, та під завісу матчу публіка отримала ще одну нагоду вихлюпнути енергію. Хвилин за п'ятнадцять до кінця зустрічі вболівальники потяглися до виходів зі стадіону. Та деякі ворота виявилися зачиненими (їх усе-таки зачинили, коли «Металург» уже почав тріщати по швах). Люди опинилися затиснутими в «підземеллі». Повернутися на трибуни вони вже не могли — згори тиснула юрба нетерплячих уболівальників, котрі не могли зрозуміти причину затримки. Почалася давка... Ворота відчинили хвилин через п'ять. Якщо вірити правоохоронцям, серйозно ніхто не постраждав. А я спостерігав, як люди, вирвавшись із пастки, падали на траву знесилені, декого виносили на руках...

Напевне, існує зв'язок — як ми вболіваємо, так футболісти і грають. А вболівати ми не вміємо. Ми вміємо зі щасливим виразом обличчя співати: «Убили негра», коли на полі звивається від болю темношкірий футболіст. Якось неправильно живемо. Надто багато злоби. Треба щось міняти, і не тільки у футболі.

Олександр ОНИЩЕНКО.

Кривий Ріг.

У номер

Події та результати

■ Баскетбол

Свій другий матч у чемпіонаті Північно-Європейської баскетбольної ліги (ПЄБЛ) спортсмени столичного БК «Київ» провели також у Палаці спорту, де їхнім суперником був латвійський клуб «Вентспілс». Перемогли гості — 104:89.

Напередодні старту змагань почесний президент БК «Київ» олімпійський чемпіон Олександр Волков заявив на прес-конференції, що столичний колектив прагнутиме чемпіонського звання. Звичайно, виконати заплановане буде важко. Адже серед претендентів — кілька сильних клубів з Литви та Росії. Однак Волков оптимізму не приховує. Він відрекомендував журналістам нового головного тренера латиша Ігорса Міглініекса, з яким разом 1988 року виборювали олімпійське «золото» Сеула. Ми вже писали, що віце-президентом БК «Київ» призначено ще одного лауреата Олімпіади-88, колишнього міністра спорту Литви Рімаса Куртінайтіса.

У клубу — солідне поповнення. З МБК «Одеса» перейшли Олексій Полторацький, а також два нападники київського «Будівельника» — Денис Журавльов та Денис Іванов. Але найбільшу увагу привернула поява в колективі американських легіонерів. Це центровий Ентоні Еванс (1978 року народження, зріст — 202 см) і нападник Рікардо Грір (1977 р. н., 196 см). Новачки стали колегами гравців збірної України В'ячеслава Євстратенка, Дмитра Корабльова, Станіслава Балашова, Андрія Лебедєва. Як бачимо, є кому грати.

■ Боротьба

Американська федерація боротьби (АФБ) подала до Міжнародної федерації прохання про перенесення чемпіонату світу з греко-римської та вільної боротьби, який мав розпочатися в Нью-Йорку 26 вересня, на пізніші терміни — 6—9 грудня.

На думку спортивних чиновників, можливий також варіант перенесення чемпіонату до якоїсь іншої країни за умов обов'язкового проведення такого змагання у США 2003 року.

Представники американської федерації вважають, що нині чемпіонат не може відбутися з міркувань поваги до рідних загиблих унаслідок терористичних актів, а також через проблеми з гарантуванням безпеки глядачів і спортсменів. Але в будь-якому разі, заявляє АФБ, чемпіонат світу неодмінно має відбутися на території США — 2001-го або 2003 року. Остаточне рішення щодо термінів і місця проведення світової першості прийме Міжнародна федерація боротьби 10 жовтня на засіданні в Лозанні (Швейцарія).

■ Футбол

Сьогодні в Хожуві відбудеться дуже важливий матч для національної збірної України, яка зіграє проти команди Польщі. Ситуація перед останнім туром у п'ятій відбірковій групі чемпіонату світу ніби й зрозуміла, бо визначився переможець. Але зосталося й гостре запитання. Одразу два колективи —Україна та Білорусь — претендують на другу сходинку, яка дає право продовжувати боротьбу за путівку до Японії/Кореї-2002 у поєдинках плей-оф зі збірною Німеччини або Англії.

	В	Н	П	М	О
ПОЛЬЩА	6	2	1	20—10	20
Україна	4	4	1	12—7	16
Білорусь	4	3	2	12—10	15
Норвегія	1	4	4	8—13	7
Уельс	0	6	3	9—12	6
Вірменія	0	5	4	6—15	5

Можливі різні варіанти. Скажімо, нас задовольнило б усе, крім перемоги білорусів сьогодні в Уельсі. Але відкинемо арифметику й налаштуємося на боротьбу. Багато що в руках нашої збірної. Тож побажаємо їй удачі!

На знімку: *напередодні відльоту української команди до Польщі її гравці і тренери зустрічалися з журналістами. Зрозуміло, найбільше запитань було до Андрія Шевченка.*

Фото Володимира ТИМЧЕНКА (ФК «Динамо», Київ).

Стимул, якого наші гравці позбавлені

Щоденник молодого опера

Кошеня як аргумент проти злодіїв

У нашому відділенні оселилося пухнасте руде кошеня, яке відразу стало загальним улюбленцем. А причиною його появи стала квартирна крадіжка.

Сім'я П. жила заможно, тож зловмисникам було чим поживитися. Їм навіть не вистачило принесених із собою торб і довелося прихопити з дивана ковдру, щоб загорнути в неї кілька добротних «шкірянок». Щоб швидше збутися краденого, продавали недорого.

Їх спіймали, коли вони намагалися продати відеокамеру. Два парубки переконували, що вони студенти — стипендії не платять, батьки грошей не висилають, от і доводиться продавати дещо зі своїх речей, щоб вижити у великому місті. Я виступав у ролі дотошного покупця, тож розглядав камеру з усіх боків. І так її повертаю, і так.

— А інструкція до неї є? — запитую.
— Поясніть мені все-таки, як вона працює.

Вони цього не знали.

— Що ж, хлопці, ви затримані. Відеокамера є серед інших викрадених речей і в розшуку. Тож давайте пройдемо...

Під час обшуку з викраденого не було знайдено нічого, спритники все вже встигли продати. На спинці стільця самотньо висіла ковдра, яка явно не вписувалася в інтер'єр помешкання. А коли ми розгорнули її, на зеленому тлі прим'ятого ворсу чітко побачили руду шерсть нашого сьогоднішнього гостя. А це вже доказ, кому насправді належала ця річ і чому вона опинилася в молодиків. Від скоєного крадії не відкрутяться.

У день свята

Традиційно в святкові дні чергують молоді працівники. Ось і мені випало чергувати на наше свято — День міліції. Рік працюю, а все ще вважаюся молодим. Навіть форму досі ношу курсантську.

Під обід отримуємо повідомлення про крадіжку.

Звичайний сімейний гуртожиток, у коридорі тісно від речей — ті пожитки, що не вміщуються в кімнаті, мешканці виставляють за двері. Всі свої, кого боятися, що тут можуть вкрасти? Нас зустрічає молода жінка, до неї тулиться маленьке дівчатко.

— Торгую цигарками, — крізь сльози розповідає жінка. — Повернулася з базару, виявила, що пропав весь мій кількамісячний заробіток — шістсот гривень.

Достеменно знаю, що знайти гроші просто неможливо. Жінка й сама це розуміє і писати заяву відмовляється. А коли ми відходимо від її кімнати, не стримуючись, гірко ридає.

— А де її чоловік? — запитую.

Васильович, не дивлячись у мій бік, промовив:

— Її чоловік працював у міліції. Розслідував якусь справу, кажуть, ніби підсунули йому сто гривень, а він не стримався, узяв. Тепер сидить...

Надовго замовкаю, розмовляти не хочеться, а надривний жіночий плач супроводжує мене аж до райвідділу...

Бабусина квартира

Скільки їх, одиноких, старенських, немічних стоять у людних місцях із простягнутою рукою! Рідко хто подасть. Але трапляються «добрі» люди — і погодують, і додому харчів та одягу принесуть, розпитають про все і про всіх. Якби знали старенькі, чим це добро здебільшого закінчується.

Сьогодні таку довірливу бабусю викопали в лісосмузі. Не шукала смерті, вона сама прийшла до неї у подобі двох приємних юнаків. До речі, з шанованих сімей, батьки мають гарні посади. Хлопці пристрастилися до наркотиків. Грошей було замало.

В око впала одинока бабуся у біленькій хустині, що цілими днями сиділа у дворі «багатоповерхівки». Підкотилися, поговорили. Вона й розповіла, що живе одна, правда має дочку, але та далеко від неї. Навідується рідко.

Хлопці так пройнялися співчуттям до старенької, що запропонували підвезти до рідні. Бабуся зраділа, хутенько перевдяглася і сіла в машину.

— Ото буде сюрприз! — раділа всю дорогу.

Кілька днів потому донька навідалася до матері, а в квартирі господарювали вже інші люди.

Найстрашніше те, що зловмисники навіть не намагалися втекти чи сховатися — настільки були впевнені у своїй безкарності і всесильності батьків.

Усе відділення відчувало втручання сторонніх у розслідування цієї справи, нам погрожували по телефону.

Така в нас робота. І що характерно, я жодного разу не чув, щоб хтось із моїх колег скаржився на неї. Правда, є деякі нюанси, суто матеріальні. Бо крім присяги і обов'язку перед суспільством, кожен має обов'язок перед своєю сім'єю...

Василь МАРІЇН.

Закінчення.
Початок у №№ 177, 179.

Народний календар

Для роботящого Федота і в жовтні знайдеться робота

6 ЖОВТНЯ — Зачаття Івана Предтечі. На Предтечі —тулися до печі.
8 ЖОВТНЯ — Єфросинії. Цей день у народі називають ще капусником, пошаткована капуста мала добре й довго зберігатися. Не треба в капусту олії, як пошаткуєш на Фросинії.
9 ЖОВТНЯ — Івана Богослова. Завершували всі польові роботи. Хто не посіяв до Богослова — не вартий доброго слова.

Прикмети жовтня

- Якщо до середини жовтня не осипалося з беріз листя —сніг ляже пізно.
- Сова кричить — до холоду.
- Дикі гуси на відльоті — кінець бабиному літу.
- Чорна бузина і калина достигли не по порі — чекай на холодну і люту зиму.
- Білка мостить гніздо високо — на теплу зиму, низько — на люту.

Астрологічний прогноз

на 8—14 жовтня 2001 року

Буде можливість без нервувань зважити позитивні й негативні сторони нинішньої ситуації та накреслити план дій.

ОВЕН. Вам слід навести лад у справах, пов'язаних з професійною діяльністю. Постарайтеся врегулювати всі питання, що потребують оперативного вирішення. Діловим людям рекомендовано утриматися від поїздок і зустрічей.

ТЕЛЕЦЬ. Продовжуйте закладати камені у підмурівок своїх майбутніх успіхів, при цьому позбуваючися колишніх помилок і недоліків. Якщо бізнесменам і комерсантам треба провести важливі ділові зустрічі й переговори, то їх найкраще призначати на першу половину тижня.

БЛИЗНЯТА. Ви досягнете успіху в пошуку додаткових джерел прибутку або під час переходу до нових видів діяльності. Однак не варто переоцінювати свої сили й хапатися геть за все.

РАК. Вам належить виявити максимум тактовності і стриманості у переговорах з партнерами по бізнесу: досягнуті за їх підсумками ділові угоди і контракти стануть для вас вельми важливими й прибутковими.

ЛЕВ. Ви можете легко розбагатіти, якщо докладете до цього хоча б мінімум зусиль, просунутися на службі, лише варто про це попросити потрібних людей. Час — сприятливий в усіх починаннях, отож не варто згаяти такий вдалий період.

ДІВА. Ви матимете можливість продемонструвати свої таланти і здібності. Для цього потрібно спілкування в колективі, спільна робота або відпочинок серед однодумців. Бізнесменам буде корисно поповнити своє оточення новими людьми.

ТЕРЕЗИ. Не відомий вам покровитель допоможе розв'язати багато ваших професійних проблем. Завдяки його участі ви матимете впевненість у своїх здібностях. Починається сприятливий в усьому період.

СКОРПІОН. Ви отримаєте довгоочікуване підвищення на службі. У цьому вам допоможуть збіг обставин, які матимуть сприятливий вплив на ваше кар'єрне зростання, та інші службові справи. Цей тиждень сприятливий для зустрічі з керівником і вашого прохання про підвищення.

СТРІЛЕЦЬ. Можна втілювати у реальність задуми, пов'язані з просуванням на службі. Важливо пам'ятати, що ситуація складеться на вашу користь. Для вас також корисне спілкування у колективі. Люди, які вас оточують, високо оцінять ваші енергійність і життєрадісність.

КОЗЕРІГ. Треба ретельно проаналізувати ситуацію і приймати невідкладні рішення — від їх оперативності залежить успіх у всіх справах. Якщо ви займаєтеся комерційною діяльністю, то ділова активність допоможе отримати привабливу пропозицію.

ВОДОЛІЙ. Є чудова можливість просунутися на службі, але для цього треба багато працювати, бути до себе вимогливим і жорстким. У підприємців цей тиждень починає один з важливих періодів — входження в нову сферу бізнесу.

РИБИ. Ваша імпульсивність може бути джерелом скандалу з начальством. Нестримання здатна дуже критично оцінювати поведінку чоловіка або його родичів, а суперечка, що виникла, може стати перешкодою в довірливих стосунках між вами.

Важка тема

Ми самі знищили все навколо. Що далі?

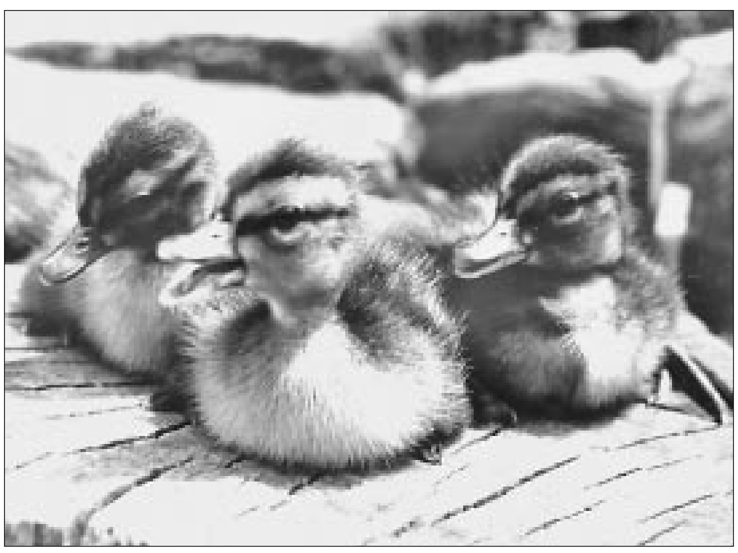

Село Лебедин, що на Черкащині, велике і надзвичайно гарне. Воно розкинулося по ярах, долинах та рівнинах. Там, де закінчується один ставок, починається другий, за ним ще один, і ще, і ще...

На Лебединських ставках водиться багато водоплавних птахів. Там, де очерет та рогоза, — пташині домівки. Цього літа майже все село спостерігало за лебединою сім'єю — два лебеді та шість їхніх «гидких каченят». А скільки диких качок було! Здавалося, всі породи, які тільки є, оселилися на наших ставках.

Та ось настав день, якого ми й не очікували, —дозволено полювання на водоплавних птахів. Бачили б ви, скільки понаїхало мисливців! Почалася стрілянина. Білий дим величезною хмарою повис над ставками. Щось схоже було на Курській дузі у сорок третьому... А наступного дня ми не побачили жодної качки, жодного лебедя. Як це назвати? Варварством, браконьєрством чи просто людською звірячістю?

В. СКРИПНИК.

Київ.

Фото Анатолія ДЕРИЗЕМЛІ.

А я роблю так

Картоплю можна не тільки їсти

Ну ось, знову підручників не вистачає в школі, доведеться користуватися старими. У друзів діти повиростали, а книжки, на щастя, збереглися. А те, що деякі сторінки повідклеювалися — то не біда. Варю картоплю, коли вона трохи охолоне, беру кухонний молоток і злегка розбиваю її. Вона перетворюється на клейку масу. Тепер можна починати відновлювати книжки — картопля надійно склеює тканину та картон.

Спробуйте, самі переконаєтеся.

Анастасія СЕРЕДА.

Донецьк.

Це цікаво

Пишіть, пишіть, кому треба — прочитає

Навіть не бачачи людину, але прочитавши її листа, можна багато чого розповісти про риси її характеру. Включаючи емоційний стан та психічне здоров'я. Про те, наскільки вона старанна, акуратна, ініціативна, чи здорова. Наприклад, великими, розмашистими літерами пишуть люди відкриті, із «щирою душею». Самозаглиблені мають акуратний, компактний почерк. Дрібний, густий почерк належить людям, хворим на склероз. Старанні намагаються уникнути переносів слів та розташовують усе в рядку.

Ю. ПЕРЕБИЙНІС.

Золотоноша Черкаської області.

Посміхніться

Раз пішов — і годі

Вовочка вперше пішов до школи. На другий день його будить мати:

— Вставай, синок, час до школи!

— Як, — дивується він, — Іще раз?

Того не вмію, того — не можна

— Більше до школи не піду! — твердо заявив матері малюк-першокласник.

— Чому?

— Бо читати я не вмію, писати — теж, а вчитель ще й розмовляти не дозволяє. Ну що я там буду робити?

Микола САМЦОВ.

Дніпропетровськ.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.
Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311181.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції:
03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 446-91-37,
441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos